

Nenad Bukvić
Hrvatski državni arhiv
Marulićev trg 21
Zagreb

ARHIVSKA SLUŽBA I ARHIVSKO ZAKONODAVSTVO U FUNKCIJI ZAŠTITE GRADIVA MUZEJSKIH USTANOVA

UDK 340.134:[930.253:069
UDK 930.253:069]:340.134
Pregledni rad

U radu se analizira uloga arhivske službe i arhivskoga zakonodavstva u funkciji zaštite arhivskoga i registraturnoga gradiva nastaloga radom ili u posjedu muzejskih ustanova kao njegovih stvaratelja i imatelja. U prvom se poglavlju prikazuju zakonodavni okvir i osnovna obilježja nadzorne politike državnih arhiva u odnosu na muzejske ustanove. Daje se pregled kategoriziranih muzejskih ustanova prema području ovlasti svih državnih arhiva u Hrvatskoj te se analizira njihova struktura s obzirom na vrstu, djelokrug i osnivača. U drugom poglavlju nastoji se definirati dokumentacijske cjeline koje nastaju radom muzejskih ustanova te se daje prijedlog njihove hierarhijske organizacije prema poslovnim funkcijama. U istom poglavlju analiziraju se i cjeline arhivskoga gradiva u posjedu muzejskih ustanova koje su strane provenijencije, tj. nastale djelovanjem drugih stvaratelja. U tom se kontekstu ukazuje na potrebu utvrđivanja i normiranja kriterija za razgraničenje arhivskoga gradiva između arhiva, knjižnica i muzeja kao baštinskih ustanova. U trećem poglavlju daje se pregled arhivskih fondova i zbirki muzejskih ustanova do sad preuzetih u državne arhive. U četvrtom poglavlju prikazuju i analiziraju se obveze muzejskih ustanova u svezi sa zaštitom arhivskoga i registraturnoga gradiva u njihovu posjedu, utvrđene arhivskim propisima te propisima o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

***Ključne riječi:** arhivi, muzeji, AKM, baštinske ustanove, arhivska služba, arhivsko zakonodavstvo, stvaratelji i imatelji gradiva, kategorizacija stvaratelja, nadzorna politika arhiva, akvizicijska politika arhiva, muzejska dokumentacija, arhivsko gradivo*

Uvod

Arhivska služba, ovlasti i zadaće arhiva te zaštita, čuvanje, obradba i korištenje arhivskoga gradiva u Republici Hrvatskoj uređeni su *Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima* iz 1997.¹ i pripadajućim podzakonskim propisima donesenim od 1999. do 2010.² Zakonom je utvrđeno obavljanje arhivske službe kao javne, obvezno na cijelom području Republike Hrvatske.³ Ustrojena je na teritorijalnom principu, a trenutno je kao javne ustanove obavljaju Hrvatski državni arhiv i 17 područnih državnih arhiva.⁴

Iako je predviđeno da arhivsku službu kao javne ustanove obavljaju i arhivi jedinica lokalne samouprave i uprave te da njezine pojedine poslove mogu kao ustanove obavljati i specijalizirani i privatni arhivi, ove odredbe u praksi nisu zaživjele. To potvrđuje činjenica da je do danas sa statusom posebne ustanove osnovan samo jedan specijalizirani arhiv – Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata.⁵

U takvim okolnostima obavljanje ukupnih zadaća javne arhivske službe stavljeno je pred Hrvatski državni arhiv i područne državne arhive. Te zadaće odnose se ponajprije na osiguravanje i provođenje mjera zaštite, dugoročnog očuvanja i dostupnosti arhivskoga gradiva u arhivima, ali jednako tako i arhivskoga gradiva izvan arhiva, tj. kod njegovih stvaratelja i imatelja. U odnosu na arhivsko gradivo izvan arhiva, funkcije javnih arhiva odnose se na obavljanje stručnih nadzora nad njegovim čuvanjem i odabiranjem, određivanje mjera zaštite, preuzimanje javnoga arhivskoga gradiva te prikupljanje privatnoga arhivskoga gradiva otkupom, poklonom ili pohranom.⁶

¹ Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, NN 105(1997), 64(2000) i 65(2009).

² Pravilnik o korištenju arhivskoga gradiva, NN 67(1999); Pravilnik o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskoga gradiva, NN 90(2002); Pravilnik o evidencijama u arhivima, NN 90(2002) i 106(2007); Pravilnik o predaji arhivskoga gradiva arhivima, NN 90(2002); Pravilnik o zaštiti i čuvanju arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva, NN 63(2004) i 106(2007); Pravilnik o uvjetima smještaja, opreme, zaštite i obrade arhivskog gradiva, broju i strukturi stručnog osoblja arhiva, NN 65(2004); Pravilnik o polaganju stručnih ispita u arhivskoj struci, NN 93(2004); Pravilnik o stručnom usavršavanju i provjeri stručne osposobljenosti djelatnika u pismohranama, NN 93(2004); Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u arhivskoj struci, NN 107(2010).

³ O razvoju i organizaciji arhivske službe u Hrvatskoj, vidjeti opširnije u: Kolanović, J., Arhivska služba Republike Hrvatske: stanje i izgledi razvoja. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 44(2002), str. 11–32; Ćosić, S. – Lemić, V., Rad arhiva u uvjetima suprotstavljenih utjecaja: država – društvo – korisnici. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 49(2006), str. 7–19; Ćosić, S. *Arhivska služba u Republici Hrvatskoj*. U: *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. 1. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006. Str. XVII–XXVI; Ćosić, S. – Lemić, V., Problemi arhivske službe u Hrvatskoj. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 51(2008), str. 9–24.

⁴ Godine 2008. donesena je Uredba o osnivanju Državnog arhiva u Križevima, kao područnoga državnog arhiva za obavljanje arhivske službe na području Koprivničko-križevačke županije, ali on do danas nije započeo s radom.

⁵ Zakon o Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata, NN 178(2004). O temi specijaliziranih arhiva vidjeti opširnije u: *Radovi / 46. savjetovanje Specijalizirani arhivi i zbirke gradiva izvan arhiva, Varaždin, 17.–19. listopada 2012.* Babić, S. (ur.). Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2013.

⁶ Usp. čl. 43 Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, NN 105(1997).

Time stvaratelji i imatelji arhivskoga gradiva izvan arhiva postaju bitan segment hrvatske arhivske službe u širem smislu, a pred državne arhive stavljena je obveza sveobuhvatne nadzorne i akvizicijske politike. To znači da osim državnih tijela ili drugih organizacija u državnom vlasništvu obuhvaća i širok krug javnih i privatnih stvaratelja i imatelja, radi cjelovitoga dokumentiranja različitih segmenata političke, društvene, gospodarske i kulturne povijesti određenoga područja.⁷

U krugu stvaratelja i imatelja obuhvaćenih nadzornom i akvizicijskom politikom državnih arhiva posebnu skupinu čine druge ustanove u kulturi. U kontekstu ovoga rada ograničavamo se na knjižnice i muzejske ustanove, koje se zajedno s arhivima u bibliografiji određuje kao baštinske ustanove, kojih je osnovna funkcija prikupljanje, zaštita, obradba i davanje na korištenje kulturne baštine, tj. raznovrsnoga gradiva »koje ima iznimno kulturno, umjetničko, znanstveno, ekonomsko, pa i političko značenje i vrijednost za određenu zajednicu«. ⁸ Kao zajednički naziv za ove tri vrste kulturnih ustanova, u bibliografiji se često koristi i kratica *AKM* oblikovana u okviru godišnjeg seminara *Arhivi, knjižnice i muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture*. Seminar se redovito održava od 1997., a »proizašao je iz ideje da knjižnice, u svom nastojanju da razumiju i svladaju promjene do kojih su dovele nove tehnologije, potraže odgovore na zajednička pitanja u suradnji sa srodnim sektorima.« ⁹

Knjižnična i muzejska djelatnost u Hrvatskoj uređene su posebnim zakonima.¹⁰ Kao za arhivsku i za ove djelatnosti u kulturi utvrđeno je da su od interesa za Republiku Hrvatsku, te da se obavljaju kao javne službe. U skladu sa zakonom utvrđenim djelokrugom,¹¹ povjereno im je upravljanje arhivskim gradivom te knjižničnom i muzejskom građom kao javnim dobrima.¹²

⁷ Ovakvim pristupom arhivska služba u Republici Hrvatskoj na tragu je strategije koju označuje pojam sveobuhvatnog arhiva (engl. *total archives*). O toj temi vidjeti opširnije u: Kušen, D., Strategija sveobuhvatnog arhiva (total archives) u Hrvatskoj. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 54(2011), str. 9–23 i rad istog autora Arhivi vjerskih zajednica u kontekstu strategije sveobuhvatnog arhiva u Hrvatskoj. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 56(2013), str. 73–95.

⁸ Faletar Tanacković, S. – Aparac-Jelušić, T., Ishodišta za proučavanje međuodnosa baštinskih ustanova u 20. stoljeću: počeci teorijskih promišljanja. *Libellavium*. III, 2(2010), str. 184.

⁹ Vidjeti opširnije u: Willer, M., Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u globalnoj informacijskoj infrastrukturi – hrvatska iskustva tijekom godišnjih seminara. *Muzeologija*. 41/42(2004/2005), str. 29–34.

¹⁰ Zakon o knjižnicama, *NN* 105(1997), 5(1998), 104(2000) i 69(2009); Zakon o muzejima, *NN* 142(1998) i 65(2009).

¹¹ Vidjeti opširnije: Čl. 43. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, *NN* 105(1997); Čl. 6. Zakona o knjižnicama, *NN* 105(1997); Čl. 5. Zakona o muzejima, *NN* 142(1998).

¹² Vidjeti opširnije u: Jelušić, M., Javno vlasništvo u pravnom sustavu Republike Hrvatske. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*. 46, 1(2009), str. 151–165.

Unatoč formalnomu zakonskomu razgraničenju arhivskoga gradiva¹³, knjižnične građe¹⁴ i muzejske građe¹⁵ te djelokruga arhiva, knjižnica i muzejskih ustanova u njihovu prikupljanju, zaštiti, obradbi i davanju na korištenje, ono u praksi nije u potpunosti ostvareno.

U tom kontekstu, postavlja nekoliko teza koje će se u nastavku rada na primjeru muzejskih ustanova pokušati dokazati:

- knjižnice i muzejske ustanove osim arhivskoga i registraturnoga gradiva koje nastaje njihovim radom u obavljanju knjižnične odnosno muzejske djelatnosti (baštinske ustanove kao stvaratelji gradiva) posjeduju i cjeline arhivskoga gradiva strane provenijencije, tj. gradiva nastaloga radom drugih javnih i privatnih, pravnih i fizičkih osoba (baštinske ustanove kao imatelji gradiva), a koje bi po svojoj funkciji trebali prikupljati i čuvati arhivi.
- unatoč zakonskoj obvezi javno arhivsko gradivo nastalo radom ili u posjedu knjižnica i muzejskih ustanova tek se u manjoj mjeri predaje državnim arhivima
- arhivsko gradivo u knjižnicama i muzejskim ustanovama u pravilu se ne obrađuje i ne opisuje sukladno standardima i normama arhivske struke, već prema standardima i normama utvrđenim za obradbu i opis knjižnične i muzejske građe.

Rad je strukturiran na način kako je prikazano u nastavku. U prvom se poglavlju prikazuju zakonodavni okvir i obilježja nadzorne politike državnih arhiva u odnosu na muzejske ustanove. Daje se pregled kategoriziranih muzejskih ustanova te se analizira njihova struktura s obzirom na vrstu, djelokrug i osnivača. U drugom poglavlju daje se pregled arhivskoga i registraturnoga gradiva koje je nastalo radom ili je po drugoj osnovi u posjedu muzejskih ustanova, a u trećem pregled arhivskih fondova i zbirki muzejskih ustanova dosad preuzetih u državne arhive. U četvrtom poglavlju prikazuju se i objašnjavaju obveze utvrđene arhivskim propisima te propisima o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a koje su muzejske ustanove dužne primjenjivati kao stvaratelji i imatelji arhivskoga i registraturnoga gradiva. U svrhu preglednosti pojedini su rezultati istraživanja sistematizirani u obliku tabličnih i grafičkih prikaza.

¹³ Arhivskim gradivom se smatraju zapisi ili dokumenti koji su nastali djelovanjem pravnih ili fizičkih osoba u obavljanju njihove djelatnosti, a od trajnoga su značenja za kulturu, povijest i druge znanosti, bez obzira na mjesto i vrijeme njihova nastanka te neovisno o obliku i tvarnom nosaču na kojem su sačuvani. Usp. čl. 3. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, *NN 105(1997)*.

¹⁴ Knjižničnu građu čini svaki jezični, slikovni i zvučni dokument na lako prenosivom materijalu ili u elektronički čitljivu obliku informacijskoga, umjetničkoga, znanstvenoga ili stručnog sadržaja, proizveden u više primjeraka i namijenjen javnosti, kao i rukopisi, što sve knjižnica drži u svojem knjižničnom fondu i stavlja na raspolaganje korisnicima. Knjižničnom građom smatraju se igre, igračke i sl. ako su dio knjižničnoga fonda. Usp. čl. 7. Zakona o knjižnicama, *NN 105(1997)*.

¹⁵ Muzejsku građu čine civilizacijska, kulturna i prirodna dobra, kao dio nacionalne i općeljudske baštine. Usp. čl. 7. Zakona o muzejima, *NN 142(1998)*.

Uz bibliografiju su u istraživanju korišteni sljedeći izvori: zakonski i podzakonski propisi o arhivskoj i muzejskoj djelatnosti, kategorizacije stvaratelja arhivskoga i registraturnoga gradiva na području svih državnih arhiva u Hrvatskoj, *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske* iz 2006., *Izvodi iz Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske – Liste preventivno zaštićenih kulturnih dobara* i *Liste zaštićenih kulturnih dobara*, podatci iz *Očevidnika muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba Ministarstva kulture Republike Hrvatske*, podatci iz *Registra muzeja, galerija i zbirki u Republici Hrvatskoj* i drugi podatci o muzejima u Hrvatskoj dostupni na mrežnim stranicama Muzejskoga dokumentacijskog centra, kao i podatci o stvarateljima i imateljima te arhivskim fondovima i zbirkama dostupni preko nacionalnoga informacijskog sustava ARHiNET.

1. Pregled muzejskih ustanova u sustavu nadzora državnih arhiva

Cilj je ovoga poglavlja temeljem podataka iz valjanih kategorizacija stvaratelja dati pregled muzejskih ustanova u sustavu nadzora državnih arhiva. Isti podatci uspoređuju se s podacima o muzejskim ustanovama u Hrvatskoj navedenim u *Očevidniku muzeja, te muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba Ministarstva kulture* (dalje: *Očevidnik Ministarstva kulture*)¹⁶ i *Registru muzeja, galerija i zbirki u Republici Hrvatskoj Muzejskoga dokumentacijskog centra* (dalje: *Registar MDC-a*).¹⁷

Osnova nadzorne i akvizicijske politike državnih arhiva jest kategorizacija, koja se provodi za stvaratelje javnoga i privatnoga gradiva.¹⁸ Pravni okvir kategorizacije čine *Zakon o arhivskom gradivu i arhivima*¹⁹ te *Pravilnik o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskoga gradiva* iz 2002.²⁰ Kategorizacija se određuje kao postupak kojim se stvaratelji gradiva razvrstavaju u skupine, ovisno o značenju cjeline gradiva nastaloga njihovim djelovanjem za dokumentiranje djelat-

¹⁶ Usp. Pravilnik o očevidniku muzeja, te muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba, NN 96(1999).

¹⁷ Prema obrazloženju navedenom na mrežnim stranicama Muzejskoga dokumentacijskog centra, *Registar MDC-a* vodi se kao jedinstvena i specifična baza podataka o muzejima, njihovim zbirkama, dokumentaciji i stručnim djelatnicima, a glavni kriterij upisa u Registar jest postojanje građe formirane u zbirku. Registar sadržava podatke o muzejskim ustanovama u Hrvatskoj bez obzira na njihov pravno-administrativni status. Prema stručnim i administrativnim kriterijima, muzeji su podijeljeni u tri skupine: A. Zadovoljavaju sve uvjete propisane Zakonom o muzejima, tj. pravno postoje kao ustanove, B. Djelomično zadovoljavaju uvjete propisane Zakonom o muzejima i rade na njihovom ispunjavanju, C. Ne zadovoljavaju uvjete propisane Zakonom o muzejima, nemaju status ustanove i nije izgledno da će ih ikad ostvariti, ali posjeduju građu, tj. zbirku. Vidjeti opširnije: <http://www.mdc.hr/hr/mdc/registar-muzeja/> (14. 4. 2014).

¹⁸ O kategorizaciji stvaratelja vidjeti opširnije u: Babić, S., Cilj i svrha kategorizacije stvaratelja. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 46(2004), str. 13–20; Kirić, H., Izrada kategorizacije za tijela državne uprave. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 46(2004), str. 21–40; Lučić, M., Arhiv i nevladine neprofitne organizacije: nadzor nad udrugama i akvizicijska politika. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 46(2004), str. 53–67; Tolić Nikolić, Z., Prinos kategorizaciji stvaratelja arhivskoga gradiva iz područja školstva i kulture. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 46(2004), str. 41–51.

¹⁹ Usp. čl. 5., 30. i 31. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, NN 105(1997).

²⁰ Usp. čl. 4., 5. i 6. Pravilnika o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskoga gradiva, NN 90(2002).

nosti i funkcija koje obavljaju. Stvaratelji gradiva razvrstavaju se u tri kategorije. Kategorizaciju utvrđuje Hrvatsko arhivsko vijeće na prijedlog državnih arhiva iz njihova djelokruga ovlasti.²¹

Kategorizacije stvaratelja arhivskoga gradiva na području djelokruga državnih arhiva utvrđene su i objavljene od 2007. do 2010. Prva je objavljena kategorizacija stvaratelja u djelokrugu Hrvatskoga državnog arhiva 2007., s izmjenama i dopunama iz 2008.²² Većina područnih državnih arhiva do sad je utvrdila i objavila jednu kategorizaciju stvaratelja. Za stvaratelje iz ovlasti državnih arhiva u Zagrebu, Sisku, Rijeci i Pazinu objavljena je 2008.,²³ za stvaratelje iz ovlasti Državnog arhiva za Međimurje te državnih arhiva u Varaždinu, Slavonskom Brodu, Osijeku, Karlovcu, Dubrovniku i Bjelovaru 2009.,²⁴ a za stvaratelje iz djelokruga državnih arhiva u Gospiću, Splitu, Zadru, Šibeniku i Virovitici 2010.²⁵ Jedino su za stvaratelje iz djelokruga Državnog arhiva u Vukovaru objavljene dvije kategorizacije, prva 2009., a trenutna valjana 2010.²⁶

Zakonom o muzejima utvrđeno je da muzejsku djelatnost obavljaju muzeji kao ustanove, zatim muzeji, galerije i zbirke unutar ustanova i drugih pravnih osoba, a iznimno je mogu obavljati i galerije kao ustanove ukoliko imaju muzejsku građu.²⁷ U tom se smislu u ovom radu pod muzejskim ustanovama podrazumijevaju muzeji i galerije koji djeluju kao ustanove, ali i muzeji, galerije i zbirke koje nemaju pravnu osobnost, već djeluju unutar ustanova i drugih pravnih osoba.

Ovo je potrebno naglasiti stoga što valjani arhivski propisi stvarateljima arhivskoga i registraturnoga gradiva određuju pravne ili fizičke osobe čijim djelovanjem i radom ono nastaje. Dakle, jedan od formalnih preduvjeta da pojedina or-

²¹ »Prvu kategoriju čine stvaratelji nadležni za utvrđivanje politike, ciljeva i načina obavljanja pojedine djelatnosti te stvaratelji čije gradivo pruža uvid u način, opseg i uvjete obavljanja pojedinih funkcija u okviru iste djelatnosti. Stvaratelji prve kategorije imaju visok ili nadređen položaj na području svoje nadležnosti. Oni donose ili provode strategije razvoja gospodarskih, društvenih i kulturnih djelatnosti te imaju velik utjecaj na društvena zbivanja na području svoje nadležnosti.

Drugu kategoriju čine stvaratelji koji su na području određene djelatnosti nadležni za provođenje utvrđene politike i obavljanje tekućih i operativnih poslova, a čiji način i opseg djelovanja nisu dostatno dokumentirani gradivom stvaratelja prve kategorije. To su ustanove manjeg opsega ili nižeg ranga, ograničenijeg područja i funkcionalnog opsega od onih u prvoj kategoriji, ali reprezentativne za pojedina važna područja gospodarskog, društvenog i kulturnog života. U drugoj kategoriji su i stvaratelji čije se gradivo čuva po načelu reprezentativnog uzorka za stvaratelje jednoga djelokruga. Izbor se obavlja po načelu podjednake zastupljenosti stvaratelja javnoga gradiva različitih sredina i krajeva.

Treću kategoriju čine stvaratelji čiji su način i opseg djelovanja dokumentirani gradivom stvaratelja prve i druge kategorije. To su manje ustanove ograničenog opsega i niskog ranga koje podupiru, a ne utvrđuju ili nadziru funkcije stvaratelja prve i druge kategorije. Informacije o njima u pravilu se nalaze u gradivu većih, nadređenih odnosno matičnih ustanova prve ili druge kategorije.«

Usp. čl. 2., 5. i 6. Pravilnika o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskoga gradiva, NN 90(2002).

²² NN 42(2007) i 109(2008).

²³ NN 126(2008).

²⁴ NN 82(2009).

²⁵ NN 68(2010).

²⁶ NN 82(2009) i 68(2010).

²⁷ Čl. 4. Zakona o muzejima, NN 142(1998).

ganizacija bude kategorizirana kao stvaratelj arhivskoga i registraturnoga gradiva jest da ima pravnu osobnost.²⁸ Primijenjeno na muzejske ustanove to upućuje na zaključak da bi kao samostalni stvaratelji kategorizacijama državnih arhiva trebale biti obuhvaćene samo one muzejske ustanove koje imaju pravnu osobnost. U slučaju muzeja, galerija i zbirki koje nemaju pravnu osobnost, tj. koji su ustrojeni i djeluju unutar drugih ustanova i drugih pravnih osoba, kao stvaratelji gradiva trebaju biti kategorizirane te ustanove i druge pravne osobe.

Analizom valjanih kategorizacija svih državnih arhiva utvrđeno je da su kao stvaratelji arhivskoga i registraturnoga gradiva obuhvaćene 102 muzejske ustanove, pri čem pristup nije ujednačen. Iz djelokruga jednoga državnog arhiva najviše je kategorizirano 15, a kod dijela njih kategorizirana je samo po 1 muzejska ustanova. Također, najveći dio (89) razvrstan je u prvu kategoriju stvaratelja, a manji (13) u drugu kategoriju stvaratelja.²⁹ Podatci o broju kategoriziranih muzejskih ustanova i ukupnom broju kategoriziranih stvaratelja iz djelokruga pojedinoga državnog arhiva u Hrvatskoj, prikazani su u tablici I.

Pojedinačni pregled svih kategoriziranih muzejskih ustanova daje se u tablici II, pri čem se uz pojedinu muzejsku ustanovu navodi i podatak o godini osnivanja.³⁰

Prethodno navedene muzejske ustanove čine nešto manje od 2% kategoriziranih stvaratelja u sustavu nadzora svih državnih arhiva. Međutim, ukoliko se kao kriterij izuzme pravna osobnost, njihov je broj ipak nešto veći. Razlog je taj što su pojedini muzeji, galerije i zbirke koje nemaju pravnu osobnost uključene u sustav nadzora, jer su kao stvaratelji arhivskoga i registraturnoga gradiva kategorizirane ustanove i druge pravne osobe unutar kojih oni djeluju. Navedeno potvrđuju rezultati dobiveni usporedbom podataka o muzejskim ustanovama iz *Očevidnika Ministarstva kulture* s podacima kategoriziranih stvaratelja svih državnih arhiva. Od ukupno 35 muzeja, galerija i zbirki za koje se u *Očevidniku Ministarstva kulture* navodi da su u sastavu ustanova i drugih pravnih osoba, njih 26 je u sastavu onih ustanova i pravnih osoba koje su kategorizirani stvaratelji. Njihov pregled navodi se u tablici III.

²⁸ Mjerodavni državni arhiv obvezan je stvaratelju izdati rješenje o kategorizaciji, u kojem se navode sljedeći podaci: naziv kategorije, broj stvaratelja u evidenciji mjerodavnog arhiva, naziv, sjedište i adresa stvaratelja, matični broj u statističkom registru te obrazloženje sa sažetom analizom osnovnih kriterija kategorizacije. Usp. čl. 6. Pravilnika o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskoga gradiva, NN 90(2002).

²⁹ Usporedbom s podacima iz *Očevidnika Ministarstva kulture* za tri muzejske ustanove, u kategorizacijama državnih arhiva navedenih kao samostalni stvaratelji, utvrđeno je da djeluju u sastavu drugih pravnih osoba: Muzej »Belišće« (u sastavu Belišće d. d.), Narodni muzej Labin (u sastavu Pučkoga otvorenog učilišta Labin) i Zavičajni muzej Buzet (u sastavu Pučkoga otvorenog učilišta »Augustin Vivoda«).

³⁰ Podatci o osnivanju preuzeti su iz *Registra MDC-a*. Nazivi muzejskih ustanova usklađeni su s nazivima koji se navode u *Očevidniku Ministarstva kulture*.

Državni arhiv	Broj kategoriziranih muzejskih ustanova			Ukupni broj kategoriziranih stvaratelja		
	1. kat.	2. kat.	ukupno	1. kat.	2. kat.	ukupno
Hrvatski državni arhiv	15	-	15	481	66	547
Državni arhiv u Bjelovaru	1	-	1	82	179	261
Državni arhiv u Dubrovniku	4	2	6	87	127	214
Državni arhiv u Gospiću	-	1	1	46	82	128
Državni arhiv u Karlovcu	1	-	1	71	127	198
Državni arhiv za Međimurje	1	-	1	64	69	133
Državni arhiv u Osijeku	6	-	6	149	266	415
Državni arhiv u Pazinu	9	-	9	121	287	408
Državni arhiv u Rijeci	4	3	7	109	323	432
Državni arhiv u Sisku	1	2	3	59	127	186
Državni arhiv u Slavonskom Brodu	5	1	6	159	162	321
Državni arhiv u Splitu	12	-	12	162	249	411
Državni arhiv u Šibeniku	5	-	5	80	176	256
Državni arhiv u Varaždinu	9	-	9	177	276	453
Državni arhiv u Virovitici	2	-	2	55	169	224
Državni arhiv u Vukovaru	4	-	4	66	160	226
Državni arhiv u Zadru	3	2	5	81	178	259
Državni arhiv u Zagrebu	7	2	9	187	413	600
Ukupno	89	13	102	2236	3436	5672

Tablica I. Podatci o broju kategoriziranih muzejskih ustanova i ukupnom broju kategoriziranih stvaratelja iz djelokruga državnih arhiva u Hrvatskoj

Državni arhiv	Kategorizirane muzejske ustanove	
	1. kategorija	2. kategorija
Hrvatski državni arhiv	Muzejski dokumentacijski centar (1955); Arheološki muzej u Zagrebu (1846); Etnografski muzej Zagreb (1919); Muzeji Ivana Meštrovića – Atelijer Meštrović (1952); Hrvatski muzej naivne umjetnosti (1952); Hrvatski povijesni muzej (1846); Hrvatski prirodoslovni muzej (1846); Hrvatski školski muzej (1901); Hrvatski športski muzej (2003); Moderna galerija (1905); Javna ustanova Ante i Wiltrud Topić Mimara – Muzej Mimara (1980); Muzej suvremene umjetnosti (1954); Muzej za umjetnost i obrt (1880); Tehnički muzej (1954); Tiflološki muzej (1953)	-
Državni arhiv u Bjelovaru	Gradski muzej Bjelovar (1949)	-
Državni arhiv u Dubrovniku	Dubrovački muzeji (1872); Gradski muzej Korčula (1957), Arheološki muzej Narona, Vid (2005); Umjetnička galerija Dubrovnik (1945)	Dom Marina Držića Dubrovnik (1983); Muzeji i galerije Konavala, Cavtat (1997)
Državni arhiv u Gospiću	-	Muzej Like Gospić (1958)
Državni arhiv u Karlovcu	Gradski muzej Karlovac (1904)	-
Državni arhiv za Međimurje	Muzej Međimurja Čakovec (1954)	-
Državni arhiv u Osijeku	Muzej Slavonije, Osijek (1877); Arheološki muzej Osijek (2005); Muzej Đakovštine, Đakovo (1951); Muzej »Belišće« Belišće (1975); Zavičajni muzej Našice (1974); Galerija likovnih umjetnosti, Osijek (1954)	-

Državni arhiv	Kategorizirane muzejske ustanove	
	1. kategorija	2. kategorija
Državni arhiv u Pazinu	Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell Istria, Pula (1955); Arheološki muzej Istre, Pula (1902); Etnografski muzej Istre/ Museo etnografico dell' Istria, Pazin (1962); Zavičajni muzej grada Rovinja – Museo Civico della Citta di Rovigno (1954); Muzej grada Umaga – Museo civico di Umago (2000); Muzej grada Pazina (1997); Narodni muzej Labin (1960); Zavičajni muzej Buzet (1961); Zavičajni muzej Poreštine – Museo del territorio Parentino (1884)	-
Državni arhiv u Rijeci	Prirodoslovni muzej Rijeka (1876); Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka (1893); Muzej grada Rijeke (1961); Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka (1948)	Narodni muzej i galerija Novi Vinodolski (1951); Gradski muzej Bakar (1948); Gradski muzej Senj (1962)
Državni arhiv u Sisku	Javna ustanova Spomen područje Jasenovac (1968)	Muzej Moslavine Kutina (1960); Gradski muzej Sisak (1951)
Državni arhiv u Slavanskom Brodu	Muzej Brodskog Posavlja, Slavonski Brod (1934); Spomen galerija Ivana Meštrovića, Vrpolje (1957); Gradski muzej Nova Gradiška (1972); Galerija umjetnina grada Slavanskog Broda (1995); Gradski muzej Požega (1924)	Muzej grada Pakraca (2005)
Državni arhiv u Splitu	Arheološki muzej u Splitu (1820); Muzej hrvatskih arheoloških spomenika – Split (1893); Muzej grada Splita (1946); Etnografski muzej Split (1910); Hrvatski pomorski muzej Split (1997); Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, Split (1924); Muzej Cetinske krajine, Sinj (1956); Muzej grada Trogira (1963); Muzej grada Kaštela, Kaštel Lukšić (1991); Gradski muzej Makarska (1962); Gradski muzej Omiš (1986); Galerija umjetnina u Splitu (1931)	-

Državni arhiv	Kategorizirane muzejske ustanove	
	1. kategorija	2. kategorija
Državni arhiv u Šibeniku	Muzej grada Šibenika (1925); Gradski muzej Drniš (1971); Kninski muzej Knin (1969); Muzej grada Skradina (2006); Galerija sv. Krševana Šibenik (1996)	-
Državni arhiv u Varaždinu	Gradski muzej Varaždin (1925); Zavičajni muzej Varaždinske Toplice (1937); Dvor Trakošćan (1953); Muzej Grada Koprivnice (1945); Muzeji Hrvatskog zagorja (1992); Muzeji Hrvatskog zagorja – Dvor Veliki Tabor (1981); Muzeji Hrvatskog zagorja – Galerija Antuna Augustinčića, Klanjec (1976); Muzeji Hrvatskog zagorja – Muzej krapinskih neandertalaca, Krapina (1966); Muzeji Hrvatskog zagorja – Muzej »Staro selo« Kumrovec (1953)	-
Državni arhiv u Virovitici	Gradski muzej Virovitica (1953); Zavičajni muzej Slatina (1984)	-
Državni arhiv u Vukovaru	Gradski muzej Vinkovci (1946); Muzej grada Iloka (1952); Gradski muzej Vukovar (1946); Zavičajni muzej Stjepana Grubera, Županja (1953)	-
Državni arhiv u Zadru	Narodni muzej Zadar (1832); Arheološki muzej Zadar (1832); Muzej antičkog stakla u Zadru (2006)	Zavičajni muzej Biograd na Moru (1969); Zavičajni muzej Benkovac (1983)
Državni arhiv u Zagrebu	Muzej grada Zagreba (1907); Javna ustanova Galerija Klovićevi dvori, (1982); Umjetnički paviljon u Zagrebu (1898); Muzej Turopolja, Velika Gorica (1960); Muzej Prigorja, Sesvete (1977); Samoborski muzej, Samobor (1949); Muzeji Hrvatskog zagorja, Gornja Stubica (1992)	Muzej Brdovec (1973); Muzej Sveti Ivan Zelina (1988)

Tablica II. Pregled muzejskih ustanova koje su kategorizirane kao samostalni stvaratelji arhivskoga i registraturnoga gradiva

Državni arhiv	Kategorizirani stvaratelj	Muzej, galerija, zbirka u sastavu kategoriziranoga stvaratelja
Hrvatski državni arhiv	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti	Gliptoteka (1937)
		Kabinet grafike (1951)
		Hrvatski muzej arhitekture (1994)
		Strossmayerova galerija starih majstora (1884)
		Muzejsko kazališna zbirka Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta HAZU (1988)
		Muzej i biblioteka Baltazara Bogišića, Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku (1909)
	Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu	Grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice (1919)
	Ministarstvo obrane Republike Hrvatske	Vojni muzej MORH-a (1997)
HŽ-Hrvatske željeznice d. o. o.	Hrvatski željeznički muzej (1991)	
Hrvatske telekomunikacije d. d.	HT muzej (1953)	
Hrvatski lovački savez	Lovački muzej (1952)	
Državni arhiv u Bjelovaru	Centar za kulturu Čazma	Gradski muzej Čazma (1958)
Državni arhiv u Dubrovniku	Općina Orebić	Pomorski muzej Orebić (1957)
	Pučko otvoreno učilište Ploče	Zavičajna zbirka grada Ploča (1984)
Državni arhiv u Gospiću	Gacko pučko otvoreno učilište Otočac	Muzej Gacke Otočac (1962)
Državni arhiv u Karlovcu	Pučko otvoreno učilište Ogulin	Zavičajni muzej Ogulin (1967)
Državni arhiv u Osijeku	Ustanova za kulturne djelatnosti »Ante Evetović Miroljub«, Valpovo	Muzej Valpovštine (1956)

Državni arhiv	Kategorizirani stvaratelj	Muzej, galerija, zbirka u sastavu kategoriziranoga stvaratelja
Državni arhiv u Pazinu	Pučko otvoreno učilište Buje	Etnografska zbirka Buje (-)
	Javna ustanova Nacionalni park Brijuni	Zbirke Pododsjeka za zaštitu kulturnih dobara (-)
Državni arhiv u Sisku	Pučko otvoreno učilište Hrvatski dom Petrinja	Galerija »Krsto Hegedušić« (1987)
Državni arhiv u Splitu	Centar za kulturu Brač	Galerija »Branislav Dešković« (1963)
		Muzej otoka Brača – Škrip (1979)
	Pučko otvoreno učilište Imotski	Zavičajni muzej Imotski (1988)
Državni arhiv u Varaždinu	Pučko otvoreno učilište Krapina	Muzej Ljudevita Gaja (1966)
Državni arhiv u Zadru	Pučko otvoreno učilište Obrovac	Zavičajni muzej Obrovac (1975)
Državni arhiv u Zagrebu	Pučko otvoreno učilište Samobor	Galerija Prica (2002)

Tablica III. Pregled muzeja, galerija i zbirke u sastavu drugih ustanova i pravnih osoba koje su kategorizirane kao stvaratelji arhivskoga i registraturnoga gradiva

Usporedbe radi, osim broja kategoriziranih muzejskih ustanova (onih koje imaju pravnu osobnost i onih koje djeluju u sastavu drugih ustanova i pravnih osoba), u nastavku poglavlja prikazuju se i podaci o broju muzejskih ustanova evidentiranih u *Očevidniku Ministarstva kulture* i *Registru MDC-a*.

U *Očevidniku Ministarstva kulture* evidentirano je 145 muzejskih ustanova. Za 110 navedeno je da su samostalne ustanove, a za 35 da djeluju u sastavu drugih ustanova ili pravnih osoba.³¹

U odnosu na *Očevidnik Ministarstva kulture*, broj muzejskih ustanova evidentiranih u *Registru MDC-a* znatno je veći. Zaključuje se da ova razlika proizlazi iz kriterija i postupka upisa u *Očevidnik Ministarstva kulture*, odnosno *Registar MDC-a*.³²

³¹ <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=212> (14. 4. 2014).

³² *Očevidnik Ministarstva kulture* sadržava temeljne podatke o svim muzejima u Hrvatskoj koji djeluju kao samostalne ustanove ili kao muzeji, galerije i zbirke unutar ustanova i drugih pravnih osoba. Upis u *Očevidnik* obavlja se na temelju prijave za upis, koja se podnosi u roku od osam dana od pravomoćnosti rješenja o upisu u sudski registar muzeja, odnosno muzejske djelatnosti pravnih osoba unutar kojih se nalaze muzeji, galerije i zbirke. Prema obrazloženju na mrežnim stranicama *MDC-a*, glavni kriterij upisa u *Registar* jest postojanje

Dostupni podatci o broju muzejskih ustanova evidentiranih u *Registru MDC-a*, od 2007. do 2013. navedeni su u tablici u nastavku.³³

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
A – Registar	167	174	173	-	184	-	178
B – Registar	48	47	30	-	42	-	42
C – Registar	4	4	18	-	54	-	57
Odaziv	77%	78%	78%	-	-	-	-
Ukupno	219	222	218	-	280	-	277

Tablica IV. Podatci o broju muzejskih ustanova evidentiranih u *Registru MDC-a*

S obzirom na podatke dostupne u *Registru MDC-a* moguće je analizirati strukturu kategoriziranih muzejskih ustanova prema vrsti, djelokrugu i osnivaču. Analizom je obuhvaćeno 128 muzejskih ustanova (102 kategorizirane muzejske ustanove kao samostalni stvaratelji; 26 muzeja, galerija i zbirke u sastavu drugih kategoriziranih stvaratelja).

S obzirom na vrstu muzejske ustanove kategorizacijom su obuhvaćene 64 opće, 50 specijaliziranih muzejskih ustanova i 4 muzejske zbirke (1 kazališna, 1 povijesna, 2 umjetničke), a za 10 ustanova podatak o vrsti u *Registru MDC-a* nije naveden. Od 64 opće muzejske ustanove 5 je nacionalnih, 24 gradske, 34 zavičajne i 1 povijesna. Od 50 specijaliziranih muzejskih ustanova 7 je arheoloških, 4 etnografske, 19 umjetničkih, 3 prirodoslovne, po 2 povijesne, tehničke, memorijalne, biografske i pomorske, a po 1 školska, sportska, tiflološka, geološko-paleontološka, vojna, lovačka i poštansko-filatelističko-telekomunikacijska muzejska ustanova. Navedenu strukturu prikazuje grafikon I.

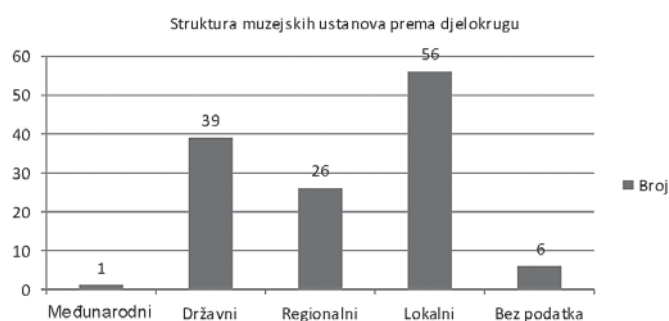
S obzirom na njihov djelokrug struktura je kategoriziranih muzejskih ustanova sljedeća: međunarodni djelokrug ima 1, državni 39, regionalni 26, lokalni 56, a za 6 muzejskih ustanova taj podatak u *Registru MDC-a* nije naveden. Navedenu strukturu prikazuje grafikon II.

grade formirane u zbirku. Registar je koncipiran kao evidencija 'muzealizirane baštine' i sadržava podatke o svim muzejskim institucijama u Hrvatskoj bez obzira na njihov pravno-administrativni status. Podatci za Registar prikupljaju se istraživanjem koje se provodi početkom svake kalendarske godine, s odazivom između 70 i 90%. Podatci se prikupljaju i iz izvješća o radu, usmenim putem, dopisima, obilascima muzeja, vijestima iz tiska i na druge načine. Usp. Pravilnik o očevidniku muzeja, te muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba, NN 96(1999) i <http://www.mdc.hr/hr/mdc/registar-muzeja/> (14. 4. 2014).

³³ <http://www.mdc.hr/hr/muzeji-u-hrvatskoj/muzejska-statistika/> (14. 4. 2014). Napomena: Podatci za 2010. i 2012. na mrežnim stranicama MDC-a nisu navedeni.

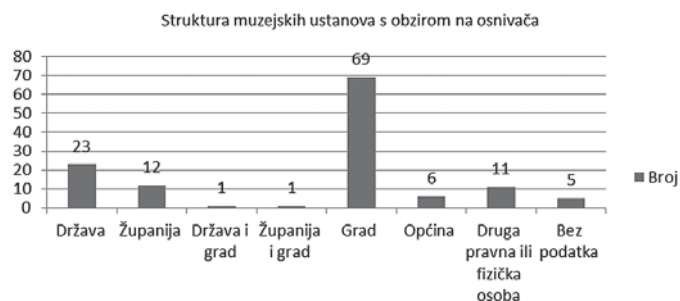

Grafikon I. Struktura kategoriziranih muzejskih ustanova prema vrsti

Grafikon II. Struktura kategoriziranih muzejskih ustanova prema djelokrugu

S obzirom na osnivača muzejske ustanove struktura je sljedeća: država je osnivač 23 muzejske ustanove, županija 12, više osnivača imaju 2 ustanove (država i grad, odnosno županija i grad), gradovi (uključujući i Grad Zagreb) osnivači su 69, općine 6, druge pravne ili fizičke osobe 11, a za 5 ustanova taj podatak u *Registru MDC-a* nije naveden. Navedenu strukturu prikazuje grafikon III.

Grafikon III. Struktura kategoriziranih muzejskih ustanova s obzirom na osnivača

2. Arhivsko i registraturno gradivo muzejskih ustanova

Cilj ovoga poglavlja jest pokušati utvrditi cjeline arhivskoga i registraturnoga gradiva u posjedu muzejskih ustanova i njihovo značenje za dokumentiranje muzejske djelatnosti. U prvom dijelu poglavlja nastoji se definirati one cjeline gradiva koje nastaju radom muzejskih ustanova, dakle one cjeline gradiva u slučaju kojih su muzejske ustanove u funkciji stvaratelja, ujedno imatelja gradiva.³⁴ U drugom dijelu poglavlja daje se pregled cjelina gradiva strane provenijencije, tj. nastalih radom drugih stvaratelja, u slučaju kojih su muzejske ustanove u funkciji imatelja gradiva.

2.1. Muzejske ustanove kao stvaratelji gradiva

Osnovni preduvjet nastanka arhivskoga i registraturnoga gradiva jest da se poslovne funkcije koje jedna organizacija obavlja dokumentiraju na odgovarajući način. Te poslovne funkcije mogu se podijeliti u dvije osnovne skupine. Prvu skupinu čine specifične poslovne funkcije, tj. one koje proizlaze iz obavljanja djelatnosti zbog koje je organizacija i osnovana. U slučaju muzejskih ustanova to je obavljanje muzejske djelatnosti. Drugu skupinu čine opće, administrativne poslovne funkcije, tj. one koje su zajedničke svim organizacijama, neovisno o tom koja je njihova osnovna djelatnost, a potrebne su kako bi organizacija mogla nesmetano funkcionirati. To su npr. organizacija i upravljanje, upravljanje ljudskim resursima, upravljanje financijama, upravljanje poslovnim prostorom ili nekretninama u vlasništvu i sl. Na isti je način moguće podijeliti i vrste gradiva koje ih dokumentiraju.

Kod poslovnih funkcija iz osnovne djelatnosti organizacije na vrste dokumentacije koje u njihovu obavljanju nastaju ili bi trebale nastajati upućuje analiza pravnoga i normativnoga okruženja djelatnosti, interne normativne osnove same organizacije, načina odvijanja pojedinih poslovnih procesa te njima pripadajućih aktivnosti i transakcija.

U slučaju muzejskih ustanova na vrste dokumentacije koje nastaju ili bi trebale nastajati njihovim radom upućuje analiza propisa koji uređuju muzejsku djelatnost, odnosno djelatnost ustanova u kulturi općenito.³⁵ Pri tom razlike i specifičnosti u pojedinim vrstama dokumentacije proizlaze iz vrste (opći i specijalizirani), djelokruga (nacionalni, regionalni, lokalni) i drugih obilježja njihova pravnoga statusa (npr. samostalne ustanove, jedinice u sastavu, matična djelatnost, itd.). Na njih pobliže upućuje analiza internih normativnih akata pojedine muzejske ustanove,³⁶ odnosno načina interne organizacije poslovnih procesa.

³⁴ U ovoj podjeli polazi se od definicije stvaratelja i imatelja arhivskoga i registraturnoga gradiva prema pravomoćnom Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima. Stvarateljima arhivskoga i registraturnoga gradiva drže se pravne ili fizičke osobe čijim djelovanjem i radom ono nastaje, a imateljima arhivskoga i registraturnoga gradiva drže se pravne i fizičke osobe koje su vlasnici ili posjednici gradiva, koje njime upravljaju ili ga drže s bilo kojega naslova. Usp. čl. 3. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, *NN* 105(1997).

³⁵ Npr.: Zakon o upravljanju javnim ustanovama u kulturi, *NN* 96(2001); Zakon o izmjeni Zakona o financiranju javnih potreba u kulturi, *NN* 38(2009).

³⁶ Od normativnih akata posebno se upućuje na statut, kojim se pobliže određuje djelatnost pojedine muzejske ustanove.

U nastavku poglavlja cilj je temeljem analize propisa s područja muzejske djelatnosti definirati poslovne funkcije i aktivnosti koje muzejske ustanove obavljaju te prikazati osnovne vrste dokumentacije koje ih dokumentiraju.

Zakonom o muzejima utvrđeno je da muzejska djelatnost obuhvaća »skupljanje, čuvanje i istraživanje civilizacijskih, kulturnih i prirodnih dobara te njihovu stručnu i znanstvenu obradu i sistematizaciju u zbirke, trajno zaštićivanje muzejske građe, muzejske dokumentacije, muzejskih lokaliteta i nalazišta, njihovo neposredno i posredno predočavanje javnosti putem stalnih i povremenih izložaba, te objavljivanje podataka i spoznaja o muzejskoj građi i muzejskoj dokumentaciji putem stručnih, znanstvenih i drugih obavijesnih sredstava.«³⁷ Propisana je obveza vođenja dokumentacije o muzejskoj građi, koja se štiti kao kulturno dobro i na koju se primjenjuju propisi o zaštiti kulturnih dobara. Pri tom se kao muzejska dokumentacija određuje ona koja sadržava podatke o muzejskim predmetima, a koji su potrebni za njihovu stručnu obradu, identifikaciju, određivanje podrijetla i stanja u kojem su pribavljeni te za uvid u stanje muzejske građe.³⁸

Sadržaj i način vođenja muzejske dokumentacije pobliže su uređeni *Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi iz 2002.*,³⁹ kojega se sažeti pregled donosi u nastavku poglavlja.

Pravilnikom je utvrđeno da muzejska dokumentacija nastaje »u postupcima inventarizacije, katalogiziranja i indeksiranja«, a svrha je njezina vođenja »da se preko pregledno i sustavno obrađenih fondova⁴⁰ pruži točna informacija o muzejskoj građi, njezinu stanju, izložbama, drugim manifestacijama i aktivnostima muzeja, te o povijesti muzeja sa stručnog i znanstvenog aspekta.«⁴¹

Muzejsku dokumentaciju dijeli se na primarnu (temeljnu), sekundarnu i tercijarnu te je pobliže utvrđeno koje vrste dokumentacije svaka od ovih skupina obuhvaća.

Primarnu dokumentaciju⁴² čini ona dokumentacija koja sadržava podatke koji su rezultat evidentiranja, analize i stručne obradbe predmeta: inventarna knjiga

³⁷ Čl. 5. Zakona o muzejima, NN 142(1998).

³⁸ Usp. čl. 7. i 8. Zakona o muzejima, NN 142(1998).

³⁹ NN 108(2002).

⁴⁰ Potrebno je naglasiti da značenje pojma *fond* u muzejskim propisima, kojih se pojedine odredbe prikazuju u ovom poglavlju, nije istovjetno i u suglasju sa značenjem pojma *fond* u arhivskoj struci. U arhivskoj struci pojam *fond* označuje cjelinu gradiva, tj. ukupno gradivo koje je nastalo djelovanjem istoga stvaratelja, dok se iz muzejskih propisa može zaključiti kako u muzejskoj struci pojam *fond* označuje pojedine cjeline muzejske dokumentacije koje mogu biti organizirane prema vrsti medija ili sadržaju (npr. fonoteka, fototeka, diateka, videoteka, filmoteka, planoteka, fond dokumentacijskih crteža, fond digitalnih i magnetskih zapisaka, dokumentacija o konzervatorsko-restauratorskim postupcima, dokumentacija o izložbenoj djelatnosti, dokumentacija o pedagoškoj djelatnosti i dr.). Usp.: Čl. 4. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, NN 105(1997); Ivanović, J. *Priručnik iz arhivistike: I. dio*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2010. Str. 90–93; Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, NN 108(2002).

⁴¹ Čl. 2. i 3. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, NN 108(2002).

⁴² Vidjeti opširnije u: Buršić, I., Računalno vođenje i obrada primarne muzejske dokumentacije u Arheološkom muzeju Istre: osnovni postupci te nadzor i upravljanje nazivljem. *Histria archaeologica*. 38/39(2007/2008), str. 209–228.

muzejskih predmeta, katalog muzejskih predmeta, knjiga ulaska muzejskih predmeta, knjiga izlaska muzejskih predmeta, knjiga pohrane muzejskih predmeta i zapisnici o reviziji muzejske građe.⁴³

Sekundarna muzejska dokumentacija⁴⁴ obuhvaća popratne i dopunske fondove muzejske djelatnosti, koji mogu biti organizirani prema medijima prikazivanja i prema sadržaju.⁴⁵ Sekundarnu muzejsku dokumentaciju čine: inventarna knjiga audio-vizualnih fondova,⁴⁶ inventarna knjiga hemeroteke,⁴⁷ knjiga evidencije o izložbama,⁴⁸ evidencija o konzervatorsko-restauratorskim postupcima,⁴⁹ evidencija o pedagoškoj djelatnosti,⁵⁰ evidencija o stručnom i znanstvenom radu, evidencija o izdavačkoj djelatnosti, dokumentacija o marketingu i odnosima s javnošću⁵¹ te dokumentacija o osnivanju i povijesti muzeja.⁵²

Tercijarnu dokumentaciju čine pomagala u obliku raznovrsnih kataloga i indeksa: predmetnih, autorskih, kronoloških, topografskih i drugih, primjerenih djelatnosti muzeja. Ona se generira iz fondova primarne i sekundarne dokumentacije u obliku tezaurusa, indeksa, kataloških listića i sažetaka, a u funkciji je bržega pretraživanja i korištenja podataka iz postojećih dokumentacijskih fondova.⁵³

⁴³ Usp. čl. 5.–22. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

⁴⁴ Vidjeti opširnije u: Nikolić Đerić, T., Važnost sekundarne dokumentacije u Etnografskim muzejima. *Etnološka istraživanja*. 16(2011), str. 79–90; Zenzerović, K., Povijesni pregled vođenja dokumentacije o izložbenoj djelatnosti u Arheološkom muzeju Istre u Puli. *Histria archaeologica*. 38/39(2007/2008), str. 197–208.

⁴⁵ Usp. čl. 23–37. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

⁴⁶ Audiovizualni fondovi sastoje se od fizičkih jedinica fonoteke, fototeke, diateke, videoteke, filmoteke, planoteke, fonda dokumentacijskih crteža i fonda digitalnih i magnetskih zapisaka. Usp. čl. 25. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

⁴⁷ Hemeroteka sadržava članke iz novina i časopisa o muzejskom fundusu, drugim programskim aktivnostima i povijesti ustanove te stručnom osoblju. Usp. čl. 27. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

⁴⁸ Dokumentacija o izložbama obuhvaća dokumente: sinopsis, scenarij, pozivnicu, plakat, katalog i druge dokumente o održanoj izložbi. Usp. čl. 29. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

⁴⁹ Dokumentacija o konzervatorsko-restauratorskom postupku obuhvaća: fotografije i druge vizualne dokumente predmeta prije, tijekom i poslije provedenoga zahvata te pisana izvješća o provedenim postupcima. Usp. čl. 31. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

⁵⁰ Tiskani materijali o pedagoškoj akciji (pozivnica, plakat, drugi pedagoški materijali). Usp. čl. 33. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

⁵¹ Dokumentacijom o marketingu i odnosima s javnošću evidentiraju se oblici i sadržaji marketinga i odnosa s javnošću. Usp. čl. 36. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

⁵² Dokumentacija o osnivanju i povijesti muzeja sadržava sljedeće dokumente i evidencije: 1. akt o osnivanju, 2. prvi statut i druge normativne akte iz povijesti muzeja, 3. evidenciju i biografije radnika, 4. podatke o tijelima upravljanja i vlasnicima muzeja, 5. selektivnu evidenciju donatora, 6. arhitektonsku dokumentaciju o izgradnji i adaptacijama muzejskog objekta, 7. akt o spomeničkoj valorizaciji fundusa i zgrade, 8. nagrade i priznanja dodijeljena muzeju. Usp. čl. 37. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

⁵³ Usp. čl. 38–39. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN 108(2002)*.

Iz prethodno prikazanoga razvidno je da se pod muzejskom dokumentacijom ponajprije podrazumijeva dokumentacija o muzejskoj građi, ali u jednom dijelu i dokumentacija o samoj muzejskoj ustanovi. To navodi na zaključak da pojmom muzejska dokumentacija nisu obuhvaćene sve vrste dokumentacije koje nastaju djelovanjem jedne muzejske ustanove, te je u sadržajnom smislu riječ o užem pojmu u odnosu na pojam *arhivsko i registraturno gradivo* kako ga određuju arhivski propisi.⁵⁴ Potvrdu je moguće naći i u bibliografiji o muzejskoj dokumentaciji, gdje se primjerice, navodi da su programom S++ , koji se koristi za obradbu sekundarne muzejske dokumentacije, obuhvaćene i pojedine vrste dokumentacije »koje se ne spominju u Pravilniku, ali se kroz praksu pokazala potreba u nekim muzejima za njihovo vođenje.«⁵⁵

Ovdje je bitno naglasiti da prikazana podjela i organizacija dokumentacije na primarnu, sekundarnu i tercijarnu rezultira time da se vrste dokumentacije koje nastaju u obavljanju iste poslovne funkcije ili aktivnosti razvrstavaju u različite skupine. Organizirane na taj način, one ne odražavaju poslovne funkcije i poslovne aktivnosti u obavljanju kojih su nastale.

Stoga se u nastavku poglavlja daje prijedlog moguće organizacije dokumentacije, metodološki prema poslovnim funkcijama. Riječ je o višerazinskoj hijerarhijskoj strukturi koja podrazumijeva definiranje osnovnih poslovnih funkcija (specifičnih i administrativnih), njima pripadajućih poslovnih aktivnosti te vrsta dokumentacije koje svaku od tih aktivnosti dokumentiraju. U prijedlogu popisa, u dijelu koji se odnosi na administrativne poslovne funkcije, najvećim je dijelom preuzeta podjela utvrđena u *Općem popisu gradiva s rokovima čuvanja* iz 2012.⁵⁶

Ukupna dokumentacija koja nastaje radom muzejske ustanove određuje se kao jedna dokumentacijska cjelina. Prema utvrđenim poslovnim funkcijama ona se dalje dijeli na dokumentacijske skupine, a svaka od njih na pripadajuće niže dokumentacijske skupine. Potrebno je napomenuti da prijedlog u nastavku sadržava osnovnu raščlambu dokumentacijske cjeline na dvije niže hijerarhijske razine te da je unutar svake od navedenih razina moguća daljnja raščlamba na niže skupine,

⁵⁴ Arhivsko su gradivo zapisci ili dokumenti koji su nastali djelovanjem pravnih ili fizičkih osoba u obavljanju njihove djelatnosti, a od trajnoga su značenja za kulturu i povijest i druge znanosti, bez obzira na mjesto i vrijeme njihova nastanka, neovisno o obliku i tvarnom nosaču na kojem su sačuvani. Arhivsko gradivo nastaje odabiranjem iz registraturnoga gradiva.

Registraturno je gradivo cjelina zapisa ili dokumenata nastalih ili primljenih djelovanjem i radom pojedine pravne ili fizičke osobe. Registraturno gradivo drži se arhivskim gradivom u nastajanju, te se glede njegove zaštite primjenjuju odredbe Zakona i drugih propisa koji se odnose na arhivsko gradivo. Usp. čl. 3. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, NN 105(1997).

⁵⁵ U bibliografiji se navodi da su u program S++ dodani: knjiga negativa, posebna događanja, medijateka, dokumenti, evidencija terenskih izvještaja, katalozi, arhiva, obavijesti. Usp.: Nikolić Đerić, T., Važnost sekundarne dokumentacije u Etnografskim muzejima. *Etnološka istraživanja*. 16(2011), str. 82.

⁵⁶ Opći popis gradiva s rokovima čuvanja donijet je temeljem Pravilnika o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskog gradiva na 11. sjednici Hrvatskog arhivskog vijeća održanoj 28. svibnja 2012. Vidjeti opširnije: <http://www.arhiv.hr/arhiv2/Arhivskasluzba/Informacije-za-stvaratelje/Opci-popis-gradiva-s-rokovima/index.htm>.

prema pripadajućim podaktivnostima, odnosno vrstama gradiva koje ih dokumentiraju. Prijedlog osnovne strukture jest sljedeći:

1. MUZEJSKA USTANOVA (*dokumentacijska cjelina*)

1.1. ORGANIZACIJA I UPRAVLJANJE (*dokumentacijska skupina*)

- 1.1.1. Osnivanje, prijava i promjena poslovanja
- 1.1.2. Upravljanje
- 1.1.3. Stručna i savjetodavna tijela
- 1.1.4. Propisi i normativni akti
- 1.1.5. Planovi i programi rada
- 1.1.6. Izvješća o radu
- 1.1.7. Poslovna suradnja
- 1.1.8. Seminari i konferencije
- 1.1.9. Informiranje, marketing i odnosi s javnošću
- 1.1.10. Nagrade, priznanja i darovi
- 1.1.11. Upravljanje kvalitetom
- 1.1.12. Nadzor nad radom
- 1.1.13. Sigurnost i zaštita

1.2. MUZEJSKA DJELATNOST (*dokumentacijska skupina*)

- 1.2.1. Matična muzejska djelatnost
- 1.2.2. Pribavljanje muzejske građe
- 1.2.3. Evidencije muzejske građe
- 1.2.4. Revizija muzejske građe
- 1.2.5. Posudba muzejske građe
- 1.2.6. Konzervatorsko-restauratorski postupci na muzejskoj građi
- 1.2.7. Izložbena djelatnost

1.3. ZNANSTVENA, STRUČNA I PEDAGOŠKA DJELATNOST (*dokumentacijska skupina*)

- 1.3.1. Znanstvena i stručna djelatnost
- 1.3.2. Pedagoška djelatnost

1.4. INFORMACIJSKI RESURSI I DOKUMENTACIJA (*dokumentacijska skupina*)

- 1.4.1. Dostupnost i korištenje informacija
- 1.4.2. Informacijski sustavi
- 1.4.3. Upravljanje dokumentima

1.4.4. Knjižnične i dokumentacijske zbirke

1.4.5. Izdavačka djelatnost

1.5. LJUDSKI RESURSI, RAD I RADNI ODNOSI (*dokumentacijska skupina*)

1.5.1. Ljudski resursi

1.5.2. Rad i radni odnosi

1.6. NEKRETNINE, POSLOVNI PROSTOR I OPREMA (*dokumentacijska skupina*)

1.6.1. Planiranje resursa

1.6.2. Nekretnine i poslovni prostor

1.6.3. Oprema

1.6.4. Infrastruktura i opskrba

1.6.5. Komunikacijski sustavi, prijevoz i dostava

1.6.6. Zalihe, sitni inventar i potrošni materijal

1.7. FINANCIJSKO POSLOVANJE I RAČUNOVODSTVO (*dokumentacijska skupina*)

1.7.1. Financijski planovi i izvješća

1.7.2. Knjigovodstvo i računovodstvo

1.7.3. Platni promet i novčano poslovanje

1.7.4. Ostvarenje prihoda

1.7.5. Trošenje sredstava

1.7.6. Financijski nadzor.

Popis dokumentacije organiziran na ovaj način, hijerarhijski prema poslovnim funkcijama, u skladu je s odredbama arhivskih propisa temeljem kojih su svi kategorizirani stvaratelji i imatelji, pa tako i muzejske ustanove, jednom godišnje dužni mjerodavnomu državnomu arhivu dostaviti popis svih dokumentacijskih zbirki ili cjelina koje posjeduju.⁵⁷

2.2. Muzejske ustanove kao imatelji gradiva

Jedna od postavljenih teza rada jest ta da muzejske ustanove, osim cjeline arhivskoga i registraturnoga gradiva koje nastaje njihovim radom, posjeduju kao imatelji značajne cjeline gradiva strane provenijencije, tj. cjeline gradiva nastale radom drugih stvaratelja. Radi potvrde navedene teze analizirani su podatci o cjelinama gradiva u posjedu muzejskih ustanova, objavljeni u *Pregledu arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske iz 2006.* (dalje: *Pregled*).⁵⁸ *Pregledom* su obuhvaćeni

⁵⁷ Vidjeti opširnije: čl. 7. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, NN 105(1997); čl. 3–7. Pravilnika o zaštiti i čuvanju arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva, NN 63(2004) i 106(2007).

⁵⁸ *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. 1. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006.

»dijelovi arhivskoga gradiva u 54 muzejske ustanove, od zavičajnih, gradskih i županijskih muzeja do muzejskih ustanova republičkog značaja.«⁵⁹ U odnosu na ukupni broj kategoriziranih muzejskih ustanova to je nešto više od 40%, što možemo držati dovoljno reprezentativnim uzorkom.⁶⁰

Arhivsko je gradivo u *Pregledu* prikazano po ustanovama koje ga posjeduju, a unutar svake od ustanova prema razredbenomu sustavu koji se sastoji od 15 osnovnih skupina i pripadajućih užih skupina i podskupina.⁶¹

Ovdje je potrebno ponovno ukazati na značenje pojmova *arhivski fond* i *arhivska zbirka* u arhivskoj struci, jer se u knjižnicama i muzejskim ustanovama oni upotrebljavaju u drugačijem značenju.⁶² *Arhivski fond* cjelina je zapisa izvorno i organski nastala radom jednoga stvaratelja u obavljanju njegove djelatnosti, a *arhivska zbirka* umjetno je nastao skup raznorodnih zapisaka ili zapisaka različitoga podrijetla, sakupljenih na temelju zajedničkih obilježja, iz praktičnih razloga ili po vlastitu izboru sakupljača.⁶³ S obzirom na navedeno, potrebno je uputiti na obrazloženje u kojem se navodi kako su za potrebe *Pregleda* uspostavljene virtualne cjeline, jer se »arhivsko gradivo u muzejima najčešće inventarizira poput ostalih muzejskih predmeta, a ne obrađuje se po načelu arhivske struke stvaranjem arhivskih fondova ili zbirki arhivskoga gradiva.«⁶⁴

Kako su u *Pregledu* podatci o arhivskim fondovima i zbirkama navedeni pojedinačno za svaku od 54 muzejske ustanove, za potrebe ovoga rada oni su sistematizirani prema razredbenim skupinama. Za svaku razredbenu skupinu navode se podatci o stvarateljima fondova, odnosno vrstama zbirki, broju fondova i zbirki te njihovoj ukupnoj količini⁶⁵ i razdoblju nastanka. Navedene podatke prikazuje tablica u nastavku.

⁵⁹ Pavliček, V., Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske. Rad na prikupljanju i obradi podataka. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 50(2007), str. 12.

⁶⁰ Kvalitetan izvor za ovu analizu bili bi i podatci iz zbirnih popisa gradiva koje su muzejske ustanove obvezne jednom godišnje dostavljati mjerodavnom arhivu, ali navedeni podatci u većem opsegu nisu bili dostupni.

⁶¹ A. Uprava i javne službe; B. Pravosude; C. Vojne postrojbe, ustanove i organizacije; D. Odgoj i obrazovanje; E. Kultura, znanost i informiranje; F. Zdravstvo i socijalne ustanove; G. Gospodarstvo i bankarstvo; H. Političke stranke, društveno-političke organizacije i sindikati; I. Društva, udruge i udruženja; J. Vjerske ustanove; K. Vlastelinski, obiteljski i osobni arhivski fondovi; L. Zbirke izvornog arhivskoga gradiva; M. Zbirke dopunskih preslika arhivskoga gradiva; N. Filmski zapisi; O. Zvučni zapisi. Vidjeti opširnije u: Pavliček, V., *Nav.dj.*, str. 13–15.

⁶² Vidjeti bilj. 40.

⁶³ U stručnoj arhivističkoj literaturi prilikom definiranja pojma *arhivski fond* nerijetko se koristi sintagma *organska cjelina arhivskoga gradiva*, kojom se nastoji naglasiti karakteristična organska povezanost svih dokumenata koji su rezultat djelovanja jednoga stvaratelja i koji se ne smiju miješati s dokumentima drugih stvaratelja, što kod arhivskih zbirki nije slučaj. Usp.: Štambuk-Škalić, M., Vrednovanje arhivskoga gradiva u osobnim arhivskim fondovima. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 38(1995), str. 82; Kušanić, N., Arhivski fondovi iz oblasti gospodarstva u Državnom arhivu u Sisku. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 45(2002), str. 147; *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. 1. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006. Str. 1143; Ivanović, J. *Priručnik iz arhivistike: I. dio*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2010. Str. 70.

⁶⁴ *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. 1. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006. Str. 1144.

⁶⁵ Podatci o količini gradiva dijelom se iskazuju prema broju tehničkih jedinica (knjiga, kutija, svežanj, registrator i dr.), dijelom u dužnim metrima (d/m), dijelom komadno, prema broju naslova i dr., na način kako su iskazani i u *Pregledu*.

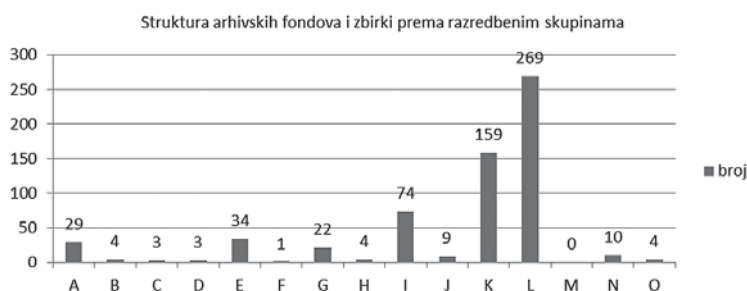
Razredbena skupina	Arhivski fondovi i zbirke		Količina gradiva	Razdoblje
	Stvaratelj fonda/Vrsta zbirke	Broj		
A. Uprava i javne službe	Slobodna kraljevska trgovišta, plemenite općine, županije, gradska poglavarstva, gradski NO, općine, općinski NO, službe Kraljevine Jugoslavije, službe NDH, državna tijela socijalističkog razdoblja	29	Knj. 63, kut. 43, svež. 33, omota 14, kom. 5264 i d/m 5	1578–1962.
B. Pravosuđe	Odvjetničke kancelarije, kaznene ustanove	4	Kut. 12	1910–1988.
C. Vojne postrojbe, ustanove i organizacije	Varaždinska pješačka pukovnija, Glavni štab NOV Hrvatske i partizanskih odreda Hrvatske, Vojna misija NKOJ	3	Kut. 2 i svež. 1	1878–1945.
D. Odgoj i obrazovanje	Pučke škole, gimnazije, odgojni zavodi	3	Kom. 773	XVIII–XX.
E. Kultura, znanost i informiranje	Knjižnice, muzeji, kazališta, narodne čitaonice	34	Knj. 248, kut. 540, svež. 193, omotnica 754, kom. 140, mikrof. svitaka 25 i d/m 19	1820–2005.
F. Zdravstvo i socijalne ustanove	Javna dobrotvornost (Beneficenza publica)	1	Kut. 7	1837–1944.
G. Gospodarstvo i bankarstvo	Banke, dioničke štedionice, zadruge, tiskare	22	Knj. 322, kut. 258, svež. 156 i d/m 2	1863–1997.
H. Političke stranke, društveno-političke organizacije i sindikati	KPJ, KPH, SKOJ, USAOH, Sindikat prosvjetnih radnika Jugoslavije Republički odbor za Hrvatsku (fragmentarno)	4	Knj. 26, kut. 5, svež. 13 i d/m 0,5	1920–1989.

Razredbena skupina	Arhivski fondovi i zbirke		Količina gradiva	Razdoblje
	Stvaratelj fonda/Vrsta zbirke	Broj		
I. Društva, udruge, udruženja	Cehovi, obrtne zadruge, bratovštine, društva (omladinska, radnička, dobrovoljna vatrogasna, dobrotvorna, kulturno-prosvjetna, kulturno-umjetnička, pjevačka, masonska, strukovna i dr.)	74	Knj. 265, kut. 134, svež. 42, kom. 2599 i d/m 6,7	16 st.–2000.
J. Vjerske ustanove	Kaptolska vlastelinstva, Požeška biskupija, župni uredi, Srpska pravoslavna crkva (eparhije, manastiri, različiti spisi)	9	Knj. 3, kut. 44, svež. 25 i kom. 150	1667–2005.
K. Vlastelinski, obiteljski i osobni arhivski fondovi	Vlastelinstva, obitelji, razne osobe	159	Knj. 12, kut. 525, svež. 76, sanduka 3, mapa 1, omota 32, kom. 23943, tabli 120 i d/m 104,3	1313–2000.
L. Zbirke izvornoga arhivskoga gradiva	Zbirke pojedinih vrsta arhivskog gradiva (isprave, grbovnice, karte, nacrti, povelje, fotografije, letci, razglednice, tiskovine, plakati, kalendari, pozivnice, jelovnici, cjenici, osmrtnice, grafike i dr.). Tematske zbirke (politička, gospodarska, kulturna i društvena povijest: Vojna krajina, Prvi svjetski rat, povijest NOB-a, sjećanja zatvorenika logora, nacistički logori, radnički pokret, školstvo, industrija, promet, političke stranke i dr.)	269	Knj. 797, kut. 836, svež. 345, registratora 33, ladica 19, foto albuma 787, audio i video vrpce 239, korice 1, kom. 520 872, memoarsko gradivo (davalaca 713, strana 4322, biografija 250) i d/m 117,4	1242–2004.

Razredbena skupina	Arhivski fondovi i zbirke		Količina gradiva	Razdoblje
	Stvaratelj fonda/Vrsta zbirke	Broj		
M. Zbirke dopunskih preslika arhivskoga gradiva	-	-	-	-
N. Filmski zapisi	Njemački ratni žurnali, filmsko gradivo NDH, filmsko gradivo partizanskog podrijetla, filmsko gradivo savezničkog podrijetla, nastavni filmovi	10	Filmskih rola 17, videozapisa 1 205 i filmskih naslova 207	1930–2003.
O. Zvučni zapisi	Fonoteke izjava sudionika NOB-a	4	Audio vrpce 47 i kom. 82	1941–2003.
Ukupno		625	Knj. 1736, kut. 2406, svež. 884, reg. 33, omota 800, mapa 1, korice 1, tabli 120, sanduka 3, ladica 19, foto albuma 787, mikrof. sv. 25, audio i video vrpce 286, film. rola 17, videozapisa 1205, film. naslova 207, memoarsko gradivo (davalaca 713, str. 4322, biografija 250), kom. 553 823 i d/m 254,9	1242–2005.

Tablica V. Pregled arhivskih fondova i zbirki u posjedu muzejskih ustanova prema razredbenim skupinama

Podatci navedeni u tablici pokazuju da je *Pregledom* obuhvaćeno 625 arhivskih fondova i zbirki u posjedu muzejskih ustanova, pri čem je arhivsko gradivo koje sadržavaju nastalo od 1242. do 2005. Najveći broj čine arhivski fondovi i zbirke razvrstani u razredbene skupine *L. Zbirke izvornoga arhivskoga gradiva* (269) i *K. Vlastelinski, obiteljski i osobni arhivski fondovi* (159). Znatnije su zastupljeni i fondovi i zbirke razvrstani u razredbene skupine *I. Društva, udruga i udruženja* (74), *E. Kultura, znanost i informiranje* (34), *A. Uprava i javne službe* (29) i *G. Gospodarstvo i bankarstvo* (22). Deset ili manji broj fondova sadržavaju razredbene skupine *N. Filmski zapisi* (10), *J. Vjerske ustanove* (9), *B. Pravosuđe* (4), *H. Političke stranke, društveno-političke organizacije i sindikati* (4), *O. Zvučni zapisi* (4), *C. Vojne postrojbe, ustanove i organizacije* (3), *D. Odgoj i obrazovanje* (3) i *F. Zdravstvo i socijalne ustanove* (1). Nije evidentirana niti jedna zbirka dopunskih preslika arhivskoga gradiva. Strukturu arhivskih fondova i zbirki prema razredbenim skupinama prikazuje i grafikon IV.

Grafikon IV. Struktura arhivskih fondova i zbirki u posjedu muzejskih ustanova prema razredbenim skupinama

Možemo zaključiti da prikazani rezultati istraživanja potvrđuju tezu da osim cjelina arhivskoga i registraturnoga gradiva nastaloga njihovim radom, muzejske ustanove posjeduju i značajne cjelina gradiva strane provenijencije. To dodatno potvrđuje i podatak da su od 54 muzejske ustanove obuhvaćene *Pregledom* samo kod 13 kao arhivski fondovi iskazani oni koji sadržavaju gradivo nastalo njihovim djelovanjem ili djelovanjem drugih muzejskih ustanova koje su prestale s radom. Navedeni su podatci za ukupno 22 takva arhivska fonda.⁶⁶

⁶⁶ *Pregledom* su obuhvaćeni sljedeći arhivski fondovi muzejskih ustanova (podatak u zagradi uz svaki od fondova označuje razdoblje nastanka gradiva): Muzej u Požegi – Požega (XIX–XX); Gradski muzej Pula – Pula (1902–1929); Arheološki muzej Split – Split (1820–2001); Muzej grada Splita – Split (1946–2001); Muzej hrvatskih arheoloških spomenika Split – Split (1893–1955); Arheološki muzej u Zagrebu – Zagreb (1854–1997); Etnografski muzej Zagreb – Zagreb (kr. XIX–2003); Muzej Srba u Hrvatskoj – Zagreb (1947–1951); Muzej revolucije naroda Hrvatske – Zagreb (1945–1991); Spomen-muzej u Jasenovcu – Jasenovac (1964–1968); Memorijalni muzej Ivan Goran Kovačić – Lukovdol (B. G.); Memorijalni muzej VIII. konferencije Zagrebačke organizacije Komunističke partije Jugoslavije – Zagreb (B. G.); Memorijalni muzej I. konferencije Komunističke partije Hrvatske – Zagreb (B. G.); Memorijalni muzej V. zemaljske konferencije Komunističke partije Jugoslavije – Zagreb (B. G.); Memorijalni muzej Vrhovnog štaba narodnooslobodilačke

Takvo stanje zasigurno je uvjetovano i činjenicom da se mreža muzejskih ustanova na pojedinim područjima razvijala prije mreže državnih arhiva, te su muzejske ustanove preuzimale zadaću prikupljanja arhivskoga gradiva, bilo javnoga bilo privatnoga.

Međutim, činjenica je da su i nakon osnivanja arhivskih ustanova i uspostave moderne arhivske službe muzejske ustanove nastavile s prikupljanjem arhivskoga gradiva. Može se pretpostaviti da je osnovni razlog te prakse činjenica da do danas, na razini *AKM zajednice*, ali niti kroz zakonsku regulativu, nisu utvrđeni kriteriji za razgraničenje akvizicijske politike arhiva, knjižnica i muzejskih ustanova.

Ovaj zaključak potvrđuje i analiza podataka iz *Pregleda*, koja pokazuje da cjeline gradiva nastale radom ukinutih muzejskih ustanova nalazimo u sve tri vrste baštinskih ustanova. Arhivski fondovi i zbirke nastali radom muzejskih ustanova koji se nalaze u državnim arhivima detaljnije će biti prikazani u posebnom poglavlju ovoga rada. U svezi s arhivskim fondovima koji sadržavaju gradivo nastalo radom muzejskih ustanova, a koji se čuvaju u knjižnicama, na ovom se mjestu navodi primjer Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, koja posjeduje 4 takva arhivska fonda,⁶⁷ te Znanstvene knjižnice u Zadru, koja posjeduje 3 takva arhivska fonda.⁶⁸

O međuodnosu arhiva, knjižnica i muzejskih ustanova te razgraničenju u njihovoj akvizicijskoj politici u stranoj se bibliografiji nalazi od 1930-ih. U prva tri desetljeća autori takvih radova najčešće su knjižničari i arhivisti, a od 1960-ih pridružuju im se i muzejski stručnjaci.⁶⁹

U Hrvatskoj pokušaje rješavanja ovoga pitanja na normativnoj razini, odnosno kroz teorijske rasprave u bibliografiji, možemo pratiti od 1960-ih, što je posljedica organiziranja moderne arhivske, knjižnične i muzejske službe, koje je nametnulo potrebu stvarnoga razgraničenja među tim službama i njihovih ustanova na terenu.⁷⁰

---

vojske i partizanskih odreda Jugoslavije te Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije na Visu – Vis (B. G.); Memorijalni muzej Rade Končar – Končarev Kraj (B. G.); Muzej »Staro Selo« Kumrovec – Kumrovec (B. G.); Hrvatski prirodoslovni muzej – Zagreb (1870–2000); Hrvatski školski muzej – Zagreb (1901–1978); Hrvatski športski muzej – Zagreb (1947–2005); Muzej hrvatskih telekomunikacija – Zagreb (1830–1995); Tehnički muzej – Zagreb (1977–2003).

⁶⁷ Hrvatski školski muzej – Zagreb (1901–), 1953–1955: svež. 36; Narodni muzej – Zagreb (1846–); 1841–1866: svež. 1, pismo 1; Starčevićev dom – Zagreb, 1895–1941: svež. 1; Narodni dom – Zagreb (1845–1868); 1845–1868: svež. 4. Usp. *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. 1. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006. Str. 1059.

⁶⁸ Narodni muzej Dalmacije (Museo nazionale della Dalmazia annesso all' I.R. Liceo-ginnasio di Zara) – Zadar (1838–); XIX: svež. 1; Narodni muzej – Zadar (1945–); 1947–1948: svež. 1; Prirodoslovni muzej u Zadru – Zadar (1907). Usp. *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. 1. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006. Str. 1108.

⁶⁹ Vidjeti opširnije u: Faletar Tanacković, S. – Aparac-Jelušić, T., Ishodišta za proučavanje međuodnosa baštinskih ustanova u 20. stoljeću: počeci teorijskih promišljanja. *Libellarium*. III, 2(2010), str. 183–206.

⁷⁰ Vidjeti opširnije u: Rastić, M. – Zatezalo, Đ., Dosadašnja nastojanja na razgraničenju arhivske građe između arhiva i njima srodnih institucija u SRH. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 32(1989), str. 77–85; *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. 1. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006. Str. 1143–1144.

U okvirima današnje zakonske regulative na području arhivske, knjižnične i muzejske djelatnosti pitanje djelokruga za prikupljanje arhivskoga gradiva nastaloga radom uprave i javnih službi odnosno gradiva koje ima status javnoga arhivskoga gradiva, ne bi trebalo biti sporno. Njegovo prikupljanje trebalo bi biti u isključivom djelokrugu državnih arhiva.

Vrste arhivskoga gradiva za koje svakako treba utvrditi kriterije razgraničenja jesu npr. pojedine zbirke izvornoga arhivskoga gradiva, stvorene prema vrsti gradiva ili njegovu sadržaju, a koje mogu biti predmet ovlasti svih triju vrsta baštinskih ustanova.⁷¹ Otvoreno je i pitanje prikupljanja arhivskoga gradiva nastaloga radom privatnih pravnih i fizičkih osoba (npr. obiteljski i osobni arhivski fondovi).

Jedan od osnovnih ciljeva utvrđivanja kriterija i provedbe razgraničenja arhivskih fondova i zbirki između arhiva, knjižnica i muzejskih ustanova trebalo bi biti ujedinjavanje »organskih cjelina arhivskoga gradiva«, jer je trenutno nerijetka situacija da se pojedine cjeline gradiva nastaloga radom istoga stvaratelja čuvaju u dvije ili više ustanova. Ovdje se navodi primjer gradiva nastaloga radom Zemaljskoga antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske (ZAVNOH), koje je najvećim dijelom preuzeto u Hrvatski državni arhiv i oblikovano u posebni arhivski fond.⁷² Međutim, pojedine cjeline gradiva nastaloga njegovim djelovanjem nalaze se i u drugim baštinskim ustanovama. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu posjeduje manju količinu gradiva oblikovanu u posebni arhivski fond,⁷³ a dio gradiva nalazi se i u posjedu Hrvatskoga povijesnog muzeja.⁷⁴

Potreba za razgraničenjem očituje se i u činjenici da se cjeline arhivskoga gradiva u ne-arhivskim ustanovama u pravilu ne obrađuju i ne opisuju sukladno standardima arhivske struke. Rezultati analize u ovom poglavlju pokazuju i da prilikom kategorizacije muzejskih ustanova predmet vrednovanja ne bi trebale i ne mogu biti samo cjeline gradiva nastaloga njihovim djelovanjem (muzejske ustanove kao stvaratelji gradiva), već ukupno gradivo u njihovu posjedu (muzejske ustanove kao imatelji gradiva). Također, prilikom kategorizacije muzejskih ustanova prema načelu reprezentativnog uzorka, tj. načelu podjednake zastupljenosti stvaratelja javnog gradiva različitih sredina i krajeva, treba imati u vidu činjenicu da su uz knjižnice, muzejske ustanove najčešće jedini nositelji kulturne djelatnosti na određenom lokalnom području, te je gradivo u njihovu posjedu od iznimnoga

⁷¹ Primjer takvih zbirki jesu kartografske zbirke, grafičke zbirke, zbirke fotografija, zbirke plakata, zbirke razglednica i drugih tiskovina, zbirke audiovizualnih zapisa i dr.

⁷² HR-HDA-207. Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske (1943–1945). http://arhinetmaster.arhiv.hr/_Generated/Pages/ArhivskeJedinice.BasicDetails.aspx?ItemId=4177 (14. 4. 2014).

⁷³ HR-NSK-11. ZAVNOH. Propodjel ZAVNOH-a (1943–1944). http://arhinetmaster.arhiv.hr/_Generated/Pages/ArhivskeJedinice.BasicDetails.aspx?ItemId=19652 (14. 4. 2014).

⁷⁴ »Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske (ZAVNOH) – Otočac, Plitvice, Plaški, Topusko, Šibenik, Zagreb (1943–1945); 1943/1945: kut. 6. P. Zdravstveni i Socijalni odjel 1944, Dokumentacija o evakuaciji 1500 Židova s Raba nakon kapitulacije Italije u rujnu 1943; Židovski zbjeg – popis žena, djece i starijih osoba za odlazak u Bari u srpnju 1944.« Usp. *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. 1. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006. Str. 1185.

značaja za dokumentiranje ne samo kulturne već i različitih segmenata društvene, gospodarske i političke povijesti toga područja.

3. Arhivsko gradivo muzejskih ustanova preuzeto u državne arhive

U uvodu rada postavljena je teza kako su državni arhivi dosad u vrlo malom opsegu preuzimali arhivsko gradivo nastalo radom muzejskih ustanova. Stoga je cilj ovoga poglavlja dati pregled takvih arhivskih fondova i zbirki u državnim arhivima.

Pregled se temelji na podacima o arhivskim fondovima i zbirkama u državnim arhivima koji su navedeni u *Pregledu*, te su dostupni preko nacionalnoga informacijskog sustava ARHiNET.

Rezultati analize pokazuju da su dosad u 9 državnih arhiva preuzeta 23 takva arhivska fonda i zbirke. Navedeni broj upotpunjuju 4 zbirke dopunskih preslika arhivskoga gradiva, koje dijelom sadržavaju i preslike gradiva iz muzejskih ustanova, pri čem nije nužno da je riječ o preslikama arhivskoga gradiva nastaloga radom samih muzejskih ustanova. Pregled preuzetih arhivskih fondova i zbirki, uključujući i podatke o količini i razdoblju nastanka preuzetoga gradiva, donosi se u tablici VI.

Navedeni podatci ukazuju na potrebu aktivnijega pristupa državnih arhiva prema preuzimanju arhivskoga gradiva nastaloga radom, odnosno onoga u posjedu muzejskih ustanova. Pri tom će njihovi rezultati, jednim dijelom zasigurno ovisiti i o dinamici ostvarivanja već istaknutoga zadatka utvrđivanja i normiranja kriterija za razgraničenje arhivskoga gradiva između arhiva, knjižnica i muzejskih ustanova.

4. Pregled obveza muzejskih ustanova kao stvaratelja i imatelja arhivskoga i registraturnoga gradiva

Obveze stvaratelja i imatelja arhivskoga i registraturnoga gradiva propisane su *Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima* te pripadajućim podzakonskim propisima.⁷⁵ Propisane obveze na isti su način dužni ispunjavati svi stvaratelji i imatelji arhivskoga i registraturnoga gradiva neovisno o djelatnosti koju obavljaju, pa tako i ustanove na području muzejske djelatnosti.

Muzejskim propisima utvrđeno je da je muzejska djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku, da se obavlja kao javna služba te da je rad muzejskih ustanova javan.⁷⁶

⁷⁵ Usp. bilj. 1 i 2.

⁷⁶ Usp. čl. 2. i 3. Zakona o muzejima, NN 142(1998) i čl. 44. Pravilnika o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije, NN 30(2006).

Državni arhiv	Signatura. Naziv arhivskoga fonda/zbirke	Količina gradiva	Razdoblje
Hrvatski državni arhiv	HR-HDA-512. Etnografski muzej	Knj. 31, kut. 56; 6.60 d/m	1918–1951.
	HR-HDA-1149. Zbirka Božidara Murgića o muzejskoj djelatnosti u Hrvatskoj od 1920-ih do 1940-ih	Kut. 3; 0,30 d/m	1910–1944.
	HR-HDA-1195. Ratni arhiv i muzej Nezavisne Države Hrvatske	Knj. 16, kut. 10; 1.20 d/m	1941–1945.
	HR-HDA-1619. Iseljenički muzej Zagreb	Kut. 9, knj. 6; 0,80 d/m	1882–1959.
	HR-HDA-1740. Zbirka mikrofilmova arhivskoga gradiva iz ustanova Republike Hrvatske Preslike iz muzejskih ustanova: - Spomen dom Kumrovec - Gradski muzej Sisak - Arheološki muzej u Splitu - Muzej grada Šibenika - Hrvatski povijesni muzej u Zagrebu - Arheološki muzej Zagreb – Knjižnica	-	1444–1945.
Državni arhiv u Bjelovaru	-	-	-
Državni arhiv u Dubrovniku	-	-	-
Državni arhiv u Gospiću	HR-DAGS-135. Zbirka muzeja »Lika« u Gospiću – Gospić	Kut. 4; 0,4 d/m	1945.
	HR-DAGS-200. Zavičajna muzejska zbirka Titova Korenica	Knj. 1; 0,10 d/m	1961-1963.
Državni arhiv u Karlovcu	-	-	-
Državni arhiv za Međimurje	-	-	-
Državni arhiv u Osijeku	-	-	-

Državni arhiv	Signatura. Naziv arhivskoga fonda/zbirke	Količina gradiva	Razdoblje
Državni arhiv u Pazinu	HR-DAPA-880. Zbirka mikrosnimaka iz ustanova RH Zavičajni muzej grada Rovinja, Rovinj/Rovigno	Mikrof. sv. 14	1507–1943.
Državni arhiv u Rijeci	HR-DARI-274. Gradski muzej u Puli	Knj. 2, kut. 8, mapa 1; 1.10 d/m	1420–1924.
	HR-DARI-357. Gradski muzej i biblioteka Pula	Kut. 1; 0,10 d/m	1917–1927.
	HR-DARI-397. Gradski muzej Rijeka	Kut. 2, svež. 1; 0,21 d/m	1639–1934.
	HR-DARI-398. Muzej Hrvatskog primorja Trsat	Kut. 16; 1.60 d/m	1813–1971.
	HR-DARI-408. Narodni muzej Novi Vinodolski	Svež. 1; 0,03 d/m	1601–1950.
	HR-DARI-805. Zbirka fragmenata. Ostalo: Arhivsko gradivo prikupljano za ratni muzej Prvoga svjetskog rata i poraća 1914 – oko 1920.	Kut. 1, knj. 2, svež. 7, kom. 36; 0,27 d/m.	1601–2005.
Državni arhiv u Sisku	HR-DASK-829. Spomen-muzej Glina (1985-1991)	Knj. 4, kom. 2, kut 17; 2,2 d/m	1985–1987.
	HR-DASK-840. Zbirka gradiva Muzeja Novska	Knj. 8, kut. 15; 1.65 d/m	1872–1988.
	HR-DASK-888. Gradski muzej Sisak	Knj. 22, kut. 68, kom. 6; 7.10 d/m	(1949) 1951–1987.
Državni arhiv u Slavanskom Brodu	HR-DASB-187. Muzej radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta za Slavoniju i Baranju u Slavanskom Brodu (1961–1990)	Knj. 14, kut. 60; 7 d/m	1961–1990.

Državni arhiv	Signatura. Naziv arhivskoga fonda/zbirke	Količina gradiva	Razdoblje
Državni arhiv u Splitu	HR-DAST-PHV-45. Mali fondovi Muzeja hvarske baštine	Kut. 1, svež. 88; 8.80 d/m	B. G.
	HR-DAST-PHV-47. Planoteka Muzeja hvarske baštine	1 d/m	20. st.
	HR-DAST-PHV-48. Fototeka Muzeja hvarske baštine	Kom. 25000	20. st.
	HR-DAST-PHV-49. Razglednice Muzeja hvarske baštine	Kom. 610	20. st.
	HR-DAST-59. Plakati Muzeja hvarske baštine	Kom. 215	1957–1997.
	HR-DAST-197. Zbirka dopunskih preslika arhivskog gradiva iz arhiva i ustanova Republike Hrvatske: – Muzej biokovsko-neretvanskoga područja Makarska	Kut. 1; 0,1	1941–1945.
	HR-DAST-258. Muzej narodne revolucije Split (1956–1992)	Knj. 34, svež. 83; 12 d/m	1956–1992.
Državni arhiv u Šibeniku	-	-	-
Državni arhiv u Varaždinu	HR-DAVŽ-1124. Zbirka preslika gradiva iz ostalih arhiva i ustanova Republike Hrvatske: – Gradski muzej Varaždin	Mikrof. sv. 3 (M 283, 287–288)	B. G.
Državni arhiv u Vukovaru	-	-	-
Državni arhiv u Zadru	HR-DAZD-566. Vlada/Namjesništvo za Dalmaciju. Arheološki muzej u Zadru	0,30 d/m	1836–1920.
Državni arhiv u Zagrebu	-	-	-

Tablica VI. Pregled arhivskih fondova i zbirki muzejskih ustanova preuzetih u državne arhive

Po svojem pravnom statusu muzejske ustanove mogu biti javne ustanove koje su osnovane od Republike Hrvatske, županija, Grada Zagreba, gradova i općina, ustanove osnovane od domaćih i stranih pravnih i fizičkih osoba⁷⁷ te muzeji, galerije i zbirke unutar ustanova i drugih pravnih osoba koje osnivaju osnivači ustanova i drugih pravnih osoba u sastavu kojih se nalaze, kao svoje podružnice, odnosno kao svoje ustrojbene jedinice.⁷⁸

Iz ovdje prikazanih odredbi o javnosti rada muzejskih ustanova i određenju muzejske djelatnosti kao javne službe zaključuje se kako se neovisno o svojem pravnom statusu i osnivaču sve muzejske ustanove koje obavljaju muzejsku djelatnost kao javnu službu drže stvarateljima i imateljima javnoga arhivskoga i registraturnoga gradiva.⁷⁹ Arhivsko gradivo nastalo radom muzejskih ustanova koje su osnovale privatne, strane i domaće pravne i fizičke osobe ne može se držati privatnim gradivom jer je nastalo u obavljanju muzejske djelatnosti kao javne službe. Također, *Zakonom o muzejima* utvrđeno je da se njegovim stupanjem na snagu muzejska dokumentacija koja je imala status društvenoga vlasništva, a koja je prilikom stupanja na snagu Zakona o ustanovama zatečena u javnim ustanovama, muzejima i galerijama te muzejima, galerijama i zbirkama unutar javnih ustanova drži državnim vlasništvom. Sukladno arhivskim propisima, arhivsko gradivo koje je u državnom vlasništvu također se drži javnim gradivom.

S obzirom na navedeno, u nastavku poglavlja daje se pregled obveza definiranih arhivskim propisima koje se odnose na stvaratelje i imatelje javnoga arhivskoga i registraturnoga gradiva.

No prije toga potrebno je naglasiti da pojedine odredbe u svezi s čuvanjem, postupanjem, zaštitom i evidentiranjem muzejske dokumentacije, za koju je u ovom radu utvrđeno da je dio ukupnoga arhivskoga i registraturnoga gradiva u posjedu muzejskih ustanova, nalazimo i u propisima iz muzejske djelatnosti. Osim načelnim odredbama *Zakona o muzejima*, ova pitanja pobliže su uređena odredbama dvaju pravilnika. Stoga se najprije daje pregled tih odredbi, nakon čega se objašnjuje na koji način i u kojoj mjeri su one proširene odredbama arhivskih propisa.

Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi iz 2002.,⁸⁰ utvrđeni su sadržaj i način vođenja muzejske dokumentacije. Odredbe ovoga Pravilnika detaljnije su već prikazane u poglavlju II.1. U kontekstu ovo-

⁷⁷ Osnivanje muzeja kao ustanova stranim pravnim i fizičkim osobama omogućeno je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o muzejima iz 2009., *NN* 65(2009).

⁷⁸ Čl. 16. Zakona o muzejima, *NN* 142(1998).

⁷⁹ Javnim arhivskim i registraturnim gradivom drži se ono gradivo koje je nastalo djelovanjem tijela državne vlasti, tijela jedinica lokalne samouprave i uprave, javnih ustanova i javnih poduzeća, trgovačkih društava koja su nastala iz bivših javnih poduzeća, javnih bilježnika i drugih osoba koje obavljaju javnu službu ili imaju javne ovlasti. Privatnim arhivskim gradivom drži se arhivsko gradivo nastalo djelovanjem privatnih pravnih i fizičkih osoba, ukoliko nije nastalo u obavljanju javnih ovlasti ili u obavljanju javne službe i ako nije u državnom vlasništvu. Usp. čl. 5. i 29. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, *NN* 105(1997).

⁸⁰ *NN* 108(2002).

ga poglavlja treba ponoviti da se propisuje podjela muzejske dokumentacije u tri skupine: primarna (temeljna), sekundarna i tercijarna muzejska dokumentacija.

Daljnje odredbe u svezi sa zaštitom muzejske dokumentacije propisane su *Pravilnikom o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije* iz 2006.⁸¹ Utvrđeno je da su muzejske ustanove dužne provoditi preventivnu zaštitu muzejske građe i muzejske dokumentacije, pri čem ona obuhvaća osiguranje primjerenih mikroklimatskih uvjeta (temperature i relativne vlažnosti zraka), svjetlosnih uvjeta (zračenja), uništavanja nametnika, kontrolu ljudi (osoblja i korisnika), prevenciju djelovanja štetnih tvari i ostale preventivne postupke. Preventivna i druga zaštita provodi se u »čuvaonicama, izložbenim prostorima, radionicama, knjižnicama, arhivima i u transportu.« Kao obvezna je propisana mjera mikrofilmiranja inventarnih knjiga muzejskih predmeta svakih pet godina te redovito provođenje zaštite elektroničkih zapisa radi osiguravanja njihove trajnosti u skladu s razvojem tehnologije. Pravilnikom je predviđen i postupak izlučivanja muzejske građe i dokumentacije iz zbirki, pod kojim se podrazumijeva postupak prema kojemu muzejska građa ili muzejska dokumentacija trajno izlazi iz muzejskoga fundusa, sukladno *Zakonu o muzejima*. Kao načini izlučivanja navode se otpisivanje predmeta zbog njegove uništenosti, pohrana u drugi muzej ili pravnu osobu, dar drugomu muzeju ili osobi, zamjena predmeta s drugim muzejom i prodaja predmeta. U svezi s namjenom muzejskih prostora, *Pravilnikom* se određuje da jedan od njih čini i prostor za muzejsku dokumentaciju, a naziva se čuvaonica muzejske dokumentacije. Propisano je da zasebnu čuvaonicu za muzejsku dokumentaciju moraju imati nacionalni i regionalni muzeji te matični muzeji prve i druge razine. U slučaju lokalnih muzeja navodi se da za obavljanje djelatnosti moraju imati »prostor za muzejsku dokumentaciju«, iz čega se zaključuje da nije uvjet da to bude zasebni prostor isključivo za ovu namjenu. Oprema u prostorima u kojima se čuva i izlaže muzejska građa i muzejska dokumentacija mora biti u skladu s potrebama provođenja mjera preventivne zaštite.⁸²

Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima utvrđene su obveze koje muzejske ustanove kao stvaratelji i imatelja arhivskoga gradiva imaju prema mjerodavnomu državnomu arhivu te obveze koje imaju na području zaštite i čuvanja gradiva u svojem posjedu. U tom su smislu muzejske ustanove obvezne:

- čuvati gradivo u sređenom stanju i osigurati ga od oštećenja do predaje mjerodavnom arhivu
- dostavljati popise gradiva mjerodavnom arhivu i javljati promjene u svezi s gradivom
- tražiti mišljenje mjerodavnoga arhiva prije poduzimanja mjera koje se odnose na gradivo

⁸¹ NN 30(2006).

⁸² Usp. čl. 27., 28., 30. i 39–43. Pravilnika o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije, NN 30(2006).

- redovito odabirati arhivsko gradivo iz registraturnoga gradiva
- omogućiti mjerodavnomu državnomu arhivu obavljanje stručnoga nadzora nad čuvanjem njihova gradiva
- pridržavati se uputa mjerodavnoga državnog arhiva u svezi sa zaštitom gradiva
- osigurati primjeren prostor i opremu za smještaj i zaštitu gradiva
- odrediti djelatnika odgovornoga i zaduženoga za rad pismohrane, koji mora imati položen stručni ispit za djelatnike u pismohranama
- redovito, nakon isteka roka za čuvanje određene vrste gradiva, odabrati iz njega arhivsko gradivo
- predati javno arhivsko gradivo mjerodavnomu državnomu arhivu u zakonom propisanom roku.⁸³

Ovdje navedene obveze pobliže su propisane pojedinačnim arhivskim podzakonskim propisima, a njihov se kratki pregled daje u nastavku poglavlja.

Uvjeti čuvanja i zaštite javnoga arhivskoga i registraturnoga gradiva izvan arhiva propisani su *Pravilnikom o zaštiti i čuvanju arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva* iz 2004., s dopunama iz 2007.⁸⁴ Pravilnikom je propisana obveza muzejskih ustanova da arhivsko i registraturno gradivo u svojem posjedu čuvaju u sredenom stanju, organizirano u dokumentacijske zbirke ili cjeline i njima pripadajuće dokumentacijske skupine i arhivske jedinice te vode propisane evidencije o gradivu. Jednom godišnje popis cjelokupnoga arhivskoga i registraturnoga gradiva u svojem posjedu muzejske su ustanove obvezne dostaviti mjerodavnom arhivu. Popis se dostavlja u elektroničkom obliku, a metodološki mora biti izrađen hijerarhijski prema poslovnim funkcijama, poslovnim aktivnostima i vrstama gradiva koje ih dokumentiraju.⁸⁵ Nadalje, muzejske ustanove dužne su osigurati prostor i opremu za smještaj i zaštitu gradiva koji odgovara propisanim uvjetima i standardima fizičko-tehničke zaštite gradiva, ovisno o obliku i tvarnom nosaču na kojem se ono nalazi. Muzejske ustanove moraju imati najmanje jednu stručno osposobljenu osobu za obavljanje poslova na zaštiti i obradbi arhivskoga i registraturnoga gradiva te su dužne izraditi interni pravilnik o zaštiti i obradbi arhivskoga i registraturnoga gradiva i dostaviti ga mjerodavnomu državnomu arhivu na suglasnost.

Pravilnikom o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskoga gradiva iz 2002.⁸⁶ utvrđeni su kriteriji vrednovanja arhivskoga i registraturnoga gradiva, kriteriji za kategorizaciju stvaratelja, vrste i metodologija izradbe popisa gradiva s rokovima čuvanja, postupak odabiranja i izlučivanja registraturnoga gradiva te postupak uništavanja izlučenoga gradiva. Sukladno odredbama ovoga *Pravilnika* muzejske ustanove obvezne su redovito, a najmanje svakih 5 godina provoditi oda-

⁸³ Usp. čl. 7–14. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, NN 105(1997).

⁸⁴ NN 63(2004) i 106(2007).

⁸⁵ Usp. poglavlje II.1 ovoga rada.

⁸⁶ NN 90(2002).

biranje arhivskoga, odnosno izlučivanje registraturnoga gradiva, pri čem su za svako izlučivanje odnosno odabiranje obvezne ishoditi pismeno odobrenje mjerodavnoga arhiva. Pod odabiranjem arhivskoga gradiva podrazumijeva se postupak kojim se iz registraturnoga gradiva na temelju utvrđenih popisa odabire arhivsko gradivo, a pod izlučivanjem se podrazumijeva postupak kojim se iz neke cjeline gradiva izdvajaju i nakon toga uništavaju one jedinice gradiva kojih je utvrđeni rok čuvanja istekao. Postupak odabiranja i izlučivanja muzejske ustanove provode na temelju posebnoga popisa gradiva s rokovima čuvanja. Posebni popis izrađuje se metodološki prema poslovnim funkcijama, mora obuhvaćati sve vrste gradiva koje nastaju radom ili su u posjedu jedne muzejske ustanove, a ne može se primjenjivati bez dobivenog odobrenja mjerodavnog arhiva.

*Pravilnikom o stručnom usavršavanju i provjeri stručne osposobljenosti djelatnika u pismohranama iz 2004.*⁸⁷ propisani su obveza i način polaganja ispita za provjeru stručne osposobljenosti djelatnika u pismohranama za zaštitu i obradbu arhivskoga gradiva te program ispita.

*Pravilnikom o predaji arhivskoga gradiva arhivima iz 2002.*⁸⁸ propisani su način i postupak predaje javnoga i privatnoga arhivskoga gradiva arhivima. Javno arhivsko gradivo predaje se mjerodavnom arhivu u izvorniku, sređeno, tehnički opremljeno, označeno, popisano i cjelovito za određeno razdoblje, a predaje se u roku koji u pravilu ne može biti dulji od 30 godina.

U završnom dijelu ovoga poglavlja potrebno je ponovno naglasiti da se na zaštitu arhivskoga gradiva u posjedu muzejskih ustanova primjenjuju i propisi o zaštiti kulturnih dobara.⁸⁹ Osnovni propis na ovom području jest *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara iz 1999.*, s većim brojem pripadajućih izmjena i dopuna.⁹⁰

Istim se zakonom kao kulturna dobra, među ostalim, određuju i »pokretne i nepokretne stvari od umjetničkoga, povijesnoga, paleontološkoga, arheološkoga, antropološkoga i znanstvenoga značenja, te nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnoga stvaralaštva u prošlosti kao i dokumentacija i bibliografska baština.«⁹¹ Među vrstama pokretnih kulturnih dobara navode se »zbirke predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama i drugim ustanovama, kao i u drugim pravnim osobama te državnim i upravnim tijelima uključujući i kod fizičkih osoba, te arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma i rukopisi.«⁹²

⁸⁷ NN 93(2004).

⁸⁸ NN 90(2002).

⁸⁹ Čl. 7. Zakona o muzejima, NN 142(1998); čl. 2. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, NN 105(1997).

⁹⁰ Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69(1999), 151(2003), 157(2003), 87(2009), 88(2010), 61(2011), 25(2012), 136(2012) i 157 (2013).

⁹¹ Čl. 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69(1999).

⁹² Čl. 8. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, NN 105(1997).

Nad kulturnim dobrima kao oblik njihove zaštite može biti uspostavljena preventivna zaštita, zaštita kao kulturnoga dobra te zaštita kao kulturnoga dobra od nacionalnoga značenja.⁹³

U odnosu na arhivsko gradivo Zakon određuje da poslove na njegovoj zaštiti kao kulturnoga dobra obavljaju arhivi u okviru svoje djelatnosti sukladno propisima o arhivskom gradivu i arhivima. Postupak utvrđivanja svojstva kulturnoga dobra za arhivsko gradivo provodi i donosi rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra Hrvatski državni arhiv na prijedlog područnih državnih arhiva, a ne Ministarstvo kulture, kao u slučaju utvrđivanja svojstva za druge vrste kulturnih dobara.⁹⁴

Analiza podataka iz objavljenih *Izvoda iz Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske* pokazuje da je utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra za cjeline arhivskoga gradiva u posjedu stvaratelja i imatelja izvan arhiva, pa tako i muzejskih ustanova, zadaća koju državni arhivi tek trebaju obaviti. Pri tom treba naglasiti da je u slučaju arhivskoga gradiva u posjedu muzejskih ustanova riječ o izrazito bitnom vidu njegove zaštite, jer je u radu pokazano da se ono iznimno rijetko predaje na pohranu i daljnje čuvanje u državne arhive.

Zaključak

Osnovni je cilj ovoga rada objasniti ulogu arhivske službe i arhivskoga zakonodavstva na području zaštite arhivskoga i registraturnoga gradiva koje je nastalo radom ili je po drugoj osnovi u posjedu muzejskih ustanova. Obavljanjem zadaća javne arhivske službe – koje se u odnosu na arhivsko gradivo izvan arhiva odnose na obavljanje stručnih nadzora nad njegovim čuvanjem i odabiranjem, određivanje mjera njegove zaštite, preuzimanje javnoga arhivskoga gradiva te prikupljanje privatnoga arhivskoga gradiva – državni arhivi stvaraju preduvjete za dugoročno očuvanje i dostupnost arhivskoga gradiva nastaloga radom i u posjedu muzejskih ustanova, bitnoga za cjelovito dokumentiranje muzejske djelatnosti kao jedne od kulturnih djelatnosti. Pri tom rezultati njihova rada u mnogom zasigurno ovise i o spremnosti muzejskih ustanova na međusobnu suradnju i primjenu arhivskih normi i standarda na području zaštite, obradbe i opisa arhivskoga gradiva u njihovu posjedu.

Izvori

Hrvatski državni arhiv. Nacionalni arhivski informacijski sustav ARHINET. <http://arhinet.arhiv.hr/default.aspx>.

⁹³ Usp. čl. 10–17. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69(1999).

⁹⁴ Čl. 99. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69(1999).

Hrvatski državni arhiv. Opći popis gradiva s rokovima čuvanja. <http://www.arhiv.hr/arhiv2/Arhivskasluzba/Informacije-za-stvaratelje/Opci-popis-gradiva-s-rokovima/index.htm>.

Izvodi iz Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske – Lista zaštićenih kulturnih dobara i Lista preventivno zaštićenih kulturnih dobara, *NN* 151(2002), 18(2003), 63(2003), 2(2004), 22(2004), 80(2004), 111(2004), 18(2005), 71(2005), 75(2005), 109(2005), 5(2006), 28(2006), 124(2006), 23(2007), 35(2007), 58(2007), 111(2007), 12(2008), 87(2008), 145(2008), 34(2009), 61(2009), 110(2009), 142(2009), 17(2010), 50(2010), 55(2010), 73(2010), 115(2010), 46(2011), 92(2011), 54(2012), 86(2012), 120(2012), 46(2013), 67(2013), 126(2013), 156(2013), 25(2014).

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Očevidnik muzeja, te muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba.

http://www.min-kulture.hr/UserDocsImages/kult_vijeca/muzejsko-galerijska/ocevidnik_muzeja.pdf.

Muzejski dokumentacijski centar. Muzejska statistika. <http://www.mdc.hr/hr/muzeji-u-hrvatskoj/muzejska-statistika/>.

Muzejski dokumentacijski centar. Registar muzeja, galerija i zbirki u RH. <http://www.mdc.hr/hr/mdc/registar-muzeja/>.

Pravilnik o načinu i mjerilima za povezivanje u sustav muzeja Republike Hrvatske, *NN* 120(2002) i 82(2006).

Pravilnik o očevidniku muzeja, te muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba, *NN* 96(1999).

Pravilnik o predaji arhivskoga gradiva arhivima, *NN* 90(2002).

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, *NN* 108(2002).

Pravilnik o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije, *NN* 30(2006).

Pravilnik o stručnom usavršavanju i provjeri stručne osposobljenosti djelatnika u pismohranama, *NN* 93(2004).

Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju, *NN* 115(2001).

Pravilnik o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskoga gradiva, *NN* 90(2002).

Pravilnik o zaštiti i čuvanju arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva, *NN* 63(2004) i 106(2007).

Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. I. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006.

Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, *NN* 105(1997), 64(2000) i 65(2009).

Zakon o muzejima, *NN* 142(1998) i 65(2009).

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, *NN* 69(1999), 151(2003), 157(2003), 87(2009), 88(2010), 61(2011), 25(2012), 136(2012) i 157 (2013).

Literatura

Babić, S., Cilj i svrha kategorizacije stvaratelja. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 46(2004), str. 13–20.

Blagaić Januška, T., Arhivska zbirka u Muzeju grada Splita. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 51(2008), str. 363–370.

Buršić, I., Računalno vođenje i obrada primarne muzejske dokumentacije u Arheološkom muzeju Istre – osnovni postupci te nadzor i upravljanje nazivljem. *Histria archaeologica*. 38/39(2007/2008), str. 209–228.

Ćosić, S. *Arhivska služba u Republici Hrvatskoj*. U: *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Kolanović, J., Pavliček, V. (ur.). Sv. 1. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006. Str. XVII–XXVI.

Ćosić, S. – Lemić, V., Rad arhiva u uvjetima suprotstavljenih utjecaja: država – društvo – korisnici. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 49(2006), str. 7–19.

Ćosić, S. – Lemić, V., Problemi arhivske službe u Hrvatskoj. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 51(2008), str. 9–24.

Faletar Tanacković, S. – Aparac-Jelušić, T., Ishodišta za proučavanje međuodnosa baštinskih ustanova u 20. stoljeću: počeci teorijskih promišljanja. *Li-bellarium*. III, 2(2010), str. 183–206.

Ivanović, J. *Priručnik iz arhivistike: I. dio*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2010.

Jelušić, M., Javno vlasništvo u pravnom sustavu Republike Hrvatske. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*. 46, 1(2009), str. 151–165.

Kirić, H., Izrada kategorizacije za tijela državne uprave. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 46(2004), str. 21–40.

Kolanović, J., Arhivska služba Republike Hrvatske: stanje i izgledi razvoja. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 44(2002), str. 11–32.

Kušanić, N., Arhivski fondovi iz oblasti gospodarstva u Državnom arhivu u Sisku. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 45(2002), str. 147–160.

Kušen, D., Strategija sveobuhvatnog arhiva (total archives) u Hrvatskoj. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 54(2011), str. 9–23.

Kušen, D., Arhivi vjerskih zajednica u kontekstu strategije sveobuhvatnog arhiva u Hrvatskoj. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 56(2013), str. 73–95.

Lučić, M., Arhiv i nevladine neprofitne organizacije: nadzor nad udrugama i akvizicijska politika. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 46(2004), str. 53–67.

Malbaša, M., Muzeji, biblioteke i arhivi u Slavoniji i njihova povezanost. *Muzeologija*. 19(1975), str. 100–113.

Miklošević, Ž., Muzeji i njihov odnos spram prošlosti. *Povijest u nastavi*. 8(2010), 2 (16), str. 203–215.

Mokos, J., Dokumentacija Etnografskog muzeja u Zagrebu. *Etnološka istraživanja*. 16 (2011), str. 273–276.

Nikolić Đerić, T., Važnost sekundarne dokumentacije u Etnografskim muzejima. *Etnološka istraživanja*. 16(2011), str. 79–90.

Pavliček, V., Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske. Rad na prikupljanju i obradi podataka. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 50(2007), str. 9–32.

Radovi / 46. savjetovanje Specijalizirani arhivi i zbirke gradiva izvan arhiva, Varaždin, 17.–19. listopada 2012. Babić, S. (ur.). Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2013.

Rastić, M. – Zatezalo, Đ., Dosadašnja nastojanja na razgraničenju arhivske građe između arhiva i njima srodnih institucija u SRH. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 32(1989), str. 77–85.

Štambuk-Škalić, M., Vrednovanje arhivskoga gradiva u osobnim arhivskim fondovima. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 38(1995), str. 81–91.

Tolić Nikolić, Z., Prinos kategorizaciji stvaratelja arhivskoga gradiva iz područja školstva i kulture. *Arhivski vjesnik* (Zagreb). 46(2004), str. 41–51.

Willer, M., Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u globalnoj informacijskoj infrastrukturi – hrvatska iskustva tijekom godišnjih seminara. *Muzeologija*. 41/42 (2004/2005), str. 29–34.

Zenzerović, K., Povijesni pregled vođenja dokumentacije o izložbenoj djelatnosti u Arheološkom muzeju Istre u Puli. *Histria archaeologica*. 38/39(2007/2008), str. 197–208.

Summary

ARCHIVAL SERVICE AND ARCHIVAL LEGISLATURE WITH THE PURPOSE OF PROTECTING THE ARCHIVES OF THE MUSEUM INSTITUTIONS

This article analyses the role of the archival service and archival legislature with the purpose of protecting the archival and registry records created or owned by the museum institutions. The first chapter analyses the valid categorizations of all state Archives in Croatia that make the basis of their inspectional and accessio-

nal policy in regard to the creators of the archival and registry records outside the Archives. The information on all categorized museum institutions was systematized and their structure was analysed according to type, scope and founder. By analysing the regulations in the area of the museum activity the second chapter defines the entireties of records created by the work of the museum institutions and it also suggests a list of records methodologically made according to business functions. The remainder of the same chapter analyses the information about archival fonds and collections owned by the total of 54 museum institutions, which resulted in the conclusion that the museum institutions are holders of important wholes of archives of foreign provenance i.e. made by other creators. Since it partly concerns the wholes of public archives whose acquiring should be under the exclusive jurisdiction of the state Archives, there is an indication to the need of determining and standardizing the criteria for demarcation of archives between heritage institutions. The third chapter analyses the acquisition policy of the state Archives in regard to archives created by work of and owned by the museum institutions. It is determined that the wholes of the archives created by work of the museum institutions have up until now only been acquired by the state Archives to a lesser extent, which underlines the need for a more active acquisition policy in that area. The fourth chapter outlines the obligations that the museum institutions have as creators and holders of records in accordance with archival regulations and rules on protecting the cultural heritage.

Keywords: Archives, museums, AKM, heritage institutions, archival service, archival legislature, creators and holders of records, categorization of creators, inspection policy of the Archives, museum documentation, archives

Translated by Marijan Bosnar